

Totstandkoming en methoden

NHG-Behandelrichtlijn Stoppen met roken

Versie 1.1
september 2024

© Nederlands Huisartsen Genootschap,
Cluster Richtlijnontwikkeling

Inhoudsopgave

1 Samenstelling werkgroep	3
2 Inleiding	5
2.1 Doel van de standaard	5
2.2 Afbakening van het onderwerp	5
2.3 Werkwijze	5
2.4 Gebruikers van de richtlijn	5
2.5 Betrokkenheid beroeps- en patiëntenorganisaties	5
2.6 Presentatie	5
2.7 Implementatie	6
2.8 Juridische status van richtlijnen	6
2.9 Belangenverstrengeling	6
2.10 Financiering	6
3 Methoden	7
3.1 Voorbereidingsfase	7
Knelpuntenanalyse	7
Opstellen van uitgangsvragen	7
3.2 Ontwikkelingsfase – uitgangsvragen met GRADE	7
Zoekstrategie en selectie van literatuur	7
Samenvatting van het wetenschappelijke bewijs	7
Beoordeling en gradering van het wetenschappelijke bewijs	8
Van bewijs naar aanbeveling	8
Synthese van bewijs en opstellen van aanbevelingen	9
3.3 Ontwikkelingsfase – overig	9
Niet-GRADE-onderdelen	9
Patiëntenperspectief	9
Kennislacunes	9
3.4 Commentaar- en autorisatiefase	10
3.5 Procedure voor herziening	10
BIJLAGEN	11
Bijlage 1 Betrokken wetenschappelijke verenigingen, beroepsorganisaties en patiëntenverenigingen	11
Bijlage 2 Samenvattende tabel KNAW belangenverklaringen	13
Bijlage 3 Uitgangsvragen	16
Bijlage 4 Zoekstrategieën	17
Bijlage 5 PRISMA-stroomdiagram per zoekvraag	30
Bijlage 6 Uitgesloten artikelen na full-tekst beoordeling	31
Bijlage 7 Samenvatting onderzoekskarakteristieken	39
Bijlage 8 Risk of bias-tabellen	39
Bijlage 9 Forest plots	42
Bijlage 10 Gevolgen van diagnostische testeigenschappen	42

1 Samenstelling werkgroep

NHG Werkgroep Stoppen met roken	Functie
Z. (Zamire) Damen	Senior wetenschappelijk medewerker NHG, huisarts n.p.
I. (Inge) Heemstra	Wetenschappelijk medewerker NHG, huisarts
J. (Jean) Muris, voorzitter	Hoogleraar huisartsgeneeskunde, huisarts
I. (Ilona) Statius Muller	Huisarts
M. (Matthijs) Oud	Wetenschappelijk medewerker NHG, methodoloog
A. (Annemiek) Schep-Akerman	Wetenschappelijk medewerker NHG, epidemioloog
L. (Lidewij) van Zelst-Wind	Huisarts, kaderarts GGZ
E. (Elena) Vos	Junior literatuuronderzoeker Trimbos-instituut
M. (Marieke) Westra	Praktijkondersteuner Somatiek
A. (Amanda) van Walraven	Wetenschappelijk medewerker NHG, apotheker

De GRADE-onderdelen binnen deze behandelrichtlijn zijn ontwikkeld als onderdeel van de herziening van de MDR Tabaks- en nicotineverslaving (2024). De werkgroep betrokken bij deze herziening bestond uit de volgende personen, aangevuld met bovenstaande personen uit de NHG-werkgroep Stoppen met roken:

Naam lid	Functie / afvaardiging namens beroepsvereniging
J. (Jasper) Been	Kinderarts-neonatoloog, associate professor, Erasmus MC Sophia Kinderziekenhuis/NVK
Dr. A. (Anne-Marije) Buiters – van der Meer	Longarts/NVALT
G. (Gea) van Essen (t/m maart 2023)	Gespecialiseerd longverpleegkundige/V&VN
P. (Petra) Hopman	Wetenschappelijk medewerker, Afdeling Tabak, Trimbos-instituut
C. (Clasien) van der Houwen	Gynaecoloog en voorzitter van de Taskforce Rookvrije Start/NVOG
I. (Ine) Kuilder (vanaf januari 2023)	Praktijkondersteuner/NVvPO en V&VN
H. (Hennie) Monrooij	Praktijkondersteuner Somatiek, Stoppen-met-rokencoach, als zzp'er invallend POH, invallend longfunctieanalist/V&VN
T. (Talisha) de Rouw (t/m januari 2023)	Praktijkondersteuner Somatiek/NVvPO en V&VN
W. (Wilco) Sliedrecht	Bestuurslid VVGN, verslavingsarts, opleider verslavingsgeneeskunde/VVGN

C. (Carlijn) van der Pijl	Cardioloog/NVVC
E. (Elena) Vos	Junior literatuuronderzoeker, Trimbos-instituut
M. (Marieke) Westra	Praktijkondersteuner Somatiek/NVvPO en V&VN

Klankbordgroep MDR:

- E. (Esther) Croes, arts-epidemioloog en senior wetenschappelijk medewerker van het Trimbos-instituut, heeft meegelezen en commentaren geleverd op de GRADE-onderdelen met betrekking tot minderen met roken (als opmaat tot stoppen), effectiviteit van cytisinicline, de e-sigaret als stoppen-met-rokenmethode, stoppen met roken van de e-sigaret, kortdurende (niet-intensieve) gedragsmatige begeleiding.
- M. (Miriam) de Kleijn, adviseur gezondheidsbevordering, huisarts n.p., voorzitter van het Partnership Stoppen met Roken, heeft meegelezen en commentaar geleverd op de uitgangsvraag over niet-intensieve gedragsmatige begeleiding
- N. (Naomi) Lagerweij, wetenschappelijk medewerker van het Trimbos-instituut, heeft meegelezen en commentaar geleverd op de uitgangsvraag over het Kort stopadvies
- E. (Eline) Meijer, universitair docent, LUMC, heeft meegelezen en commentaar geleverd op de uitgangsvragen over E-health en niet-intensieve gedragsmatige begeleiding
- M. (Marcel) Pieterse, universitair hoofddocent Universiteit Twente, heeft meegelezen en commentaar geleverd op de uitgangsvraag over minderen met roken als opmaat tot stoppen
- S. (Sigrid) Troelstra, wetenschappelijk medewerker van het Trimbos-instituut, heeft meegelezen en commentaar geleverd op de uitgangsvraag over e-health
- M. (Maurits) van der Veen, cardioloog Ziekenhuis Gelderse Vallei (tot 1-1-2024)/Isala (per 1-1-2024), heeft meegelezen en commentaar geleverd op de uitgangsvraag over het kort stopadvies.
- M. (Marc) Willemsen, afdelingshoofd Afdeling Tabak Trimbos-instituut, hoogleraar Tabaksontmoediging, heeft meegelezen en commentaar geleverd op de uitgangsvraag over Minderen met roken als opmaat tot stoppen.

De volgende NHG-medewerkers hebben de werkgroep ondersteund:

- T. (Ton) Kuipers, senior wetenschappelijk medewerker, cluster Richtlijnontwikkeling
- C. (Carla) Sloof, medisch informatiespecialist, wetenschappelijk medewerker, cluster Richtlijnontwikkeling
- J. (Jacintha) van Balen, senior wetenschappelijk medewerker, huisarts, cluster Richtlijnontwikkeling
- L. (Laura) van Rossum-Boerboom, medisch informatiespecialist, cluster Richtlijnontwikkeling
- M. (Maud) Visser, wetenschappelijk medewerker farmacotherapie, huisarts, cluster Richtlijnontwikkeling
- U. (Urlen) Vogelland, projectondersteuner, cluster Richtlijnontwikkeling

De volgende medewerkers van het Trimbos-instituut hebben de werkgroep ondersteund:

- Esther Croes, arts-epidemioloog, wetenschappelijk medewerker, Trimbos-instituut
- Daniëlle van Duin, wetenschappelijk medewerker, richtlijnadviseur, Trimbos-instituut
- Kimberly Lucas, projectassistent, Trimbos-instituut

2 Inleiding

2.1 Doel van de behandelrichtlijn

Deze behandelrichtlijn geeft aanbevelingen voor de huisarts voor de diagnostiek, begeleiding en ondersteuning van patiënten die willen stoppen met roken binnen de huisartsenpraktijk.

2.2 Afbakening van het onderwerp

Zie voor de afbakening van het onderwerp de paragrafen 'scope' en 'buiten de scope' in de tekst van de standaard.

2.3 Werkwijze

Versie 1.1

De herziening van deze standaard is gestart in juni 2022. In de periode dat deze NHG-Behandelrichtlijn werd herzien, werd ook de MDR Behandeling van tabaksverslaving en stoppen met roken ondersteuning (modulair) herzien. De naam van deze MDR is gaandeweg het traject aangepast naar 'Tabaks- en nicotineverslaving'. De herziening vond plaats in de vorm van een samenwerkingstraject tussen het Trimbos-instituut en NHG, waarbij 8 gezamenlijke thema's werden gedefinieerd. NHG nam de verantwoordelijkheid voor 3 thema's, het Trimbos-instituut voor 5, waarbij door de wetenschappelijk medewerkers van beide verenigingen extra onderling werd meegelezen. Alle 8 de thema's werden in de overkoepelende werkgroep besproken en geïmplementeerd in zowel de MDR als de NHG-Behandelrichtlijn. In 5 werkgroepbijeenkomsten stelde de werkgroep de conceptrichtlijnen op.

Naast de 8 hierboven genoemde thema's werd de behandelrichtlijn op een aantal andere onderdelen geactualiseerd of tekstueel geherstructureerd. Dit werd voorbereid op bureauniveau door het NHG, ter commentaar voorgelegd aan de huisarts-werkgroepleden en in een separaat deel van een werkgroepvergadering besproken en vastgesteld.

De werkgroepvergaderingen werden voorgezeten door Jean Muris. Amanda van Walraven en Petra Hopman begeleidden de werkgroep en schreef conceptteksten. Annemiek Schep, Elena Vos en Matthijs Oud vatten het bewijs systematisch samen en bereidden de conceptaanbevelingen voor ter bespreking tijdens de werkgroepbijeenkomsten, in nauwe samenspraak met de leden van de werkgroep. Per uitgangsvraag werd een topic-groep aangewezen van werkgroepleden die extra nauw op een thema meelazen. Zamire Damen was betrokken als senior wetenschappelijk medewerker. Na de externe commentaarronde kwam de werkgroep nog 1 maal bijeen.

Voor nadere details met betrekking tot de totstandkoming van de MDR Tabaks- en nicotineverslaving (2024), zie Hoofdstuk 2: Methodologische inleiding, bij deze MDR.

2.4 Gebruikers van de richtlijn

De NHG-Behandelrichtlijn is primair ontwikkeld voor huisartsen.

2.5 Betrokkenheid beroeps- en patiëntenorganisaties

Bij de herziening van deze standaard waren verschillende wetenschappelijke verenigingen, beroepsorganisaties en patiëntenverenigingen betrokken. Zie voor de betrokken organisaties bij de knelpunteninventarisatie en de commentaarronde **bijlage 1**. Via de Patiëntenfederatie Nederland werd aanvullend nog een uitvraag gedaan in hun panel, hiervoor werd in gezamenlijkheid een vragenlijst opgesteld.

2.6 Presentatie

De richtlijn kent een digitale modulaire presentatie met als doel toekomstige gedeeltelijke herzieningen te vereenvoudigen.

Voor de GRADE-uitwerking van de modules die door het Trimbos-instituut zijn uitgewerkt zal in de web-presentatie uiteindelijk verwezen worden naar de Richtlijndatabase.

2.7 Implementatie

In de verschillende fasen van de richtlijnontwikkeling heeft de werkgroep rekening gehouden met de implementatie van de richtlijn en de uitvoerbaarheid van de aanbevelingen. Daarbij heeft de werkgroep expliciet gelet op factoren die de invoering van de richtlijn in de praktijk kunnen bevorderen of belemmeren.

2.8 Juridische status van richtlijnen

Richtlijnen bevatten geen wettelijke voorschriften, maar aanbevelingen die zo veel mogelijk op bewijs gebaseerd zijn. Zorgverleners kunnen aan de aanbevelingen voldoen in het streven om kwalitatief goede of 'optimale' zorg te verlenen. Aangezien deze aanbevelingen gebaseerd zijn op 'algemeen bewijs voor optimale zorg' en de inzichten van de werkgroep hierover, kunnen zorgverleners op basis van hun professionele autonomie zo nodig in individuele gevallen afwijken van de richtlijn. Afwijken van richtlijnen is, als de situatie van de patiënt dat vereist, zelfs noodzakelijk. Wanneer zorgverleners van deze richtlijn afwijken, wordt het aanbevolen om dit beargumenteerd en gedocumenteerd, en waar relevant in overleg met de patiënt, te doen.

Bij deze richtlijn hoort een [disclaimer](#).

2.9 Belangenverstrengeling

Alle werkgroepleden hebben een KNAW Code ter voorkoming van oneigenlijke beïnvloeding door belangenverstrengeling ingevuld. Zie **bijlage 2** voor een samenvattend overzicht. Een deelnemer werd uitgesloten van deelname aan 1 uitgangsvraag, voor de rest waren er geen conflicterende belangen. De volledige belangenverklaringen zijn op te vragen via het contactcentrum van het NHG (contactcentrum@nhg.org).

2.10 Financiering

Het Nederlands Huisartsen Genootschap heeft de totstandkoming van de NHG-Behandelrichtlijn gefinancierd, alsmede de onder de verantwoording van het NHG uitgevoerde inspanningen met betrekking tot herziening van de MDR Tabaks- en nicotineverslaving, met aanvullende financiering van ZonMw. Het Trimbos-instituut heeft de inspanningen onder haar eigen verantwoordelijkheden gefinancierd. Voor de overkoepelende kosten, zoals secretariaat en facilitaire kosten is dit onderling verdeeld.

3 Methoden

Deze standaard is ontwikkeld volgens de *Handleiding Ontwikkelen van NHG-richtlijnen*. De verkorte versie hiervan is te vinden op [Totstandkoming NHG-Standaarden | NHG-Richtlijnen](#).

3.1 Voorbereidingsfase

Knelpuntenanalyse

Bij de start van het traject hebben de NHG-Adviesraad Standaarden (NAS) en de leden van de huidige werkgroep knelpunten ingebracht. Er is daarnaast een enquête uitgezet onder onder (praktiserende) NHG-werknemers (respons: n = 7). Het doel van deze enquête is om factoren voor de acceptatie en invoering van de vorige standaard te achterhalen die mogelijk een belemmerende rol spelen bij de toekomstige implementatie van de herziene standaard. Daarnaast zijn knelpunten geïnventariseerd bij voor het onderwerp relevante wetenschappelijke verenigingen, beroepsorganisaties en patiëntenverenigingen; zie voor een overzicht hiervan **bijlage 1**. Het Trimbos-instituut leverde ook een lijst met knelpunten aan, die opgehaald waren intern en bij partnerorganisaties, zoals het Partnership Stoppen met Roken en Taskforce Rookvrije Start. De lijst met knelpunten is vervolgens gerubriceerd en geprioriteerd.

Opstellen van uitgangsvragen

De werkgroep heeft aan het begin van het traject besloten welke uitgangsvragen met de GRADE-methodiek beantwoord worden. Dit betreft vooral de onderdelen diagnostische en therapeutische interventies. Deze uitgangsvragen zijn geformuleerd volgens het zogenoemde PICO-format (*patient, intervention, control, outcome*). Aan het begin van het traject heeft de werkgroep per uitgangsvraag de patiëntrelevante uitkomstmaten vastgesteld. Deze uitkomstmaten zijn vervolgens geprioriteerd: ze werden gelabeld als cruciaal, belangrijk en niet-belangrijk aan de hand van een scoresysteem. Een overzicht van de uitgangsvragen, inclusief de geprioriteerde uitkomstmaten, is opgenomen in **bijlage 3**.

3.2 Ontwikkelingsfase – uitgangsvragen met GRADE

Zoekstrategie en selectie van literatuur

Voor elke uitgangsvraag voerde een medisch informatiespecialist van het NHG een literatuursearch uit. Zie **bijlage 4** voor de zoekstrategieën per uitgangsvraag. De gevonden literatuur is gescreend op basis van titel en abstract. De meest relevante literatuur werd geselecteerd en de volledige tekst van het artikel aangevraagd. De resultaten van de literatuurselectie zijn samengevat in PRISMA-stroomdiagrammen, zie **bijlage 5**. In **bijlage 6** zijn de artikelen weergegeven die zijn uitgesloten na beoordeling van de volledige tekst, met de redenen voor exclusie. In eerste instantie zijn systematische reviews (SR's) en (buitenlandse) richtlijnen van goede kwaliteit gebruikt voor de beantwoording van de uitgangsvragen; daarna werd naar individuele onderzoeken gekeken, waarbij werd gefilterd op methodologie (bijvoorbeeld RCT's bij interventievragen). De kwaliteit van de SR's of van de evidence-samenvattingen die deel uitmaakten van een richtlijn werd beoordeeld met de [AMSTAR-criteria](#); alleen SR's die aan enkele minimale eisen voldeden (componenten PICO beschreven; PICO aansluitend bij uitgangsvraag; systematische search uitgevoerd; geïnccludeerde artikelen beschreven; recente zoekdatum) werden gebruikt. Indien er voor een uitgangsvraag een geschikte SR werd gevonden, zijn aanvullend individuele onderzoeken van na de sluitingsdatum van de zoekactie van deze SR gescreend.

Samenvatting van het wetenschappelijke bewijs

Indien er voor een uitgangsvraag een geschikte SR werd gevonden, werd de samenvatting van het wetenschappelijk bewijs uit deze SR gebruikt. Anders werden de resultaten van individuele primaire onderzoeken samengevat, zie **bijlage 7**. Voor enkele uitgangsvragen heeft de epidemioloog de resultaten van individuele onderzoeken gepoold met behulp van Review Manager. De beoordeling van het risico op vertekening van deze onderzoeken is weergegeven in **bijlage 8**, de forest plots (gepoolde resultaten) zijn weergegeven in **bijlage 9**.

Beoordeling en gradering van het wetenschappelijke bewijs

Het beoordelen en graderen van het bewijs heeft plaatsgevonden met de GRADE-methode. GRADE beoordeelt de zogenoemde *body of evidence*: de verzameling van alle gevonden onderzoeken per uitkomstmaat. De onderverdeling van de kwaliteit van het wetenschappelijk bewijs kent 4 niveaus: hoog, redelijk, laag of zeer laag. Een hoge kwaliteit wil zeggen dat het geschatte en het werkelijke effect dicht bij elkaar liggen. Naarmate de kwaliteit van bewijs lager is, neemt de onzekerheid daarover toe (zie **tabel 1**).

Tabel 1. Definitie kwaliteit van bewijs

Kwaliteit	Interpretatie
Hoog	Het werkelijke effect ligt dicht in de buurt van de schatting van het effect.
Redelijk	Het werkelijke effect ligt waarschijnlijk dicht bij de schatting van het effect, maar er is een mogelijkheid dat het hier substantieel van afwijkt.
Laag	Het werkelijke effect kan substantieel verschillend zijn van de schatting van het effect.
Zeer laag	We zijn onzeker over het werkelijke effect.

Bij het beoordelen van het verschil in effecten tussen interventies is gelet op het bestaan van klinisch relevante verschillen tussen interventies. Daarvoor wordt bij voorkeur gelet op absolute verschillen (indien deze gegevens beschikbaar zijn). De NHG-werkgroep heeft per uitkomstmaat bepaald wat de grens voor een klinisch relevant verschil (voor- of nadeel) is. Als dit niet mogelijk was, ging de werkgroep uit van de door GRADE voorgestelde standaardgrenzen van een *minimally important difference* (MID) van 0,5 SMD voor continue uitkomstmaten, 20% op de totale score van een vragenlijst en 25% relatieve risicoreductie (RRR) (dat correspondeert met een RR van 0,75 of 1,25) voor dichotome uitkomstmaten.

Van bewijs naar aanbeveling

Na de samenvatting en beoordeling van het wetenschappelijk bewijs volgt de vertaling van de resultaten naar aanbevelingen voor de praktijk, ofwel de zogenoemde vertaalslag 'Van bewijs naar aanbeveling'. Ook praktische en contextuele factoren spelen een rol, om tot goed toepasbare aanbevelingen te komen. De volgende 6 factoren komen hierbij aan de orde:

- Voor- en nadelen
- Kwaliteit van bewijs
- Waarden en voorkeuren van patiënten
- Kosten (NB De werkgroep heeft geen formele kosteneffectiviteits- of budgetimpactanalyses gedaan)
- Aanvaardbaarheid
- Haalbaarheid

GRADE maakt een onderverdeling in sterke en voorwaardelijke (zwakke) aanbevelingen. Het NHG brengt dit tot uitdrukking door de formulering van de aanbeveling (zie tabel 2). De hierboven genoemde factoren bepalen of een aanbeveling sterk of zwak wordt geformuleerd.

Tabel 2. Voorkeursformuleringen aanbevelingen op basis van GRADE

Gradering aanbeveling	Betekenis	Voorkeursformulering
STERK VOOR	De voordelen zijn groter dan de nadelen voor bijna alle patiënten. Alle of nagenoeg alle geïnformeerde patiënten zullen waarschijnlijk deze optie kiezen.	We bevelen [interventie] aan.

ZWAK VOOR	De voordelen zijn groter dan de nadelen voor een meerderheid van de patiënten, maar niet voor iedereen. De meerderheid van geïnformeerde patiënten zal waarschijnlijk deze optie kiezen.	Overweeg [interventie], bespreek de voor- en nadelen.
NEUTRAAL	...	
ZWAK TEGEN	De nadelen zijn groter dan de voordelen voor een meerderheid van de patiënten, maar niet voor iedereen. De meerderheid van geïnformeerde patiënten zal waarschijnlijk deze optie kiezen.	Wees terughoudend met [interventie], bespreek de voor- en nadelen.
STERK TEGEN	De nadelen zijn groter dan de voordelen voor bijna alle patiënten. Alle of nagenoeg alle geïnformeerde patiënten zullen waarschijnlijk deze optie kiezen.	We bevelen [interventie] niet aan.

Synthese van bewijs en opstellen van aanbevelingen

De epidemioloog uit de werkgroep heeft de literatuur samengevat en beoordeeld; vervolgens werd in samenwerking met een inhoudelijk deskundig werkgroeplid en/of de wetenschappelijk medewerker een concepttekst geschreven waarop de werkgroep commentaar kon leveren. De conclusies die de werkgroep uit de literatuur trok, vormden de basis voor het opstellen van de aanbevelingen. Het verantwoordelijke werkgroeplid en/of de wetenschappelijk medewerker deed daarvoor een voorzet, die tijdens de werkgroepvergadering werd besproken. Op basis van discussies binnen de werkgroep werden vervolgens aanpassingen gemaakt. De aanbevelingen zijn tot stand gekomen op basis van (informele) consensus binnen de werkgroep.

3.3 Ontwikkelingsfase – overig

Niet-GRADE-onderdelen

Soms wordt ervoor gekozen een uitgangsvraag niet te beantwoorden met GRADE, omdat de interventie niet voldoende hoog werd geprioriteerd. Ook zijn sommige onderdelen niet gebaseerd op een gestructureerde uitgangsvraag. Dit is vaak het geval in het hoofdstuk achtergronden (paragraaf epidemiologie, etiologie, pathofysiologie en prognose). Er is soms wel een systematische zoekactie uitgevoerd. Er vond geen systematische selectie, beoordeling en gradering van de evidence plaats, maar de literatuur is narratief beschreven.

Daarnaast geven we in de hoofdtekst ook praktische adviezen die niet worden onderbouwd (in een detail), zoals de paragrafen anamnese, lichamelijk onderzoek, evaluatie, controles en verwijzingen. Deze en alle overige tekstgedeelten in de hoofdtekst (zonder een gekoppeld detail) zijn – na discussie door de werkgroep – op basis van consensus tot stand gekomen.

Daarnaast werd een deel van de details niet inhoudelijk herzien, maar alleen geredigeerd.

Patiëntenperspectief

Via het Zorgpanel van de Patiëntenfederatie Nederland is er in de zomer van 2023 een enquête uitgezet onder personen die in de 3 jaar daarvoor een stoppoging hebben ondernomen. 445 respondenten hebben hieraan deelgenomen. De uitkomsten van deze enquête zijn verwerkt in de achtergrondinformatie van de behandelrichtlijn en de herziene GRADE-onderdelen waar toepasbaar.

Op de NHG-publiekssite [Thuisarts.nl](https://thuisarts.nl) staan teksten die ontleend zijn aan de standaard en bedoeld zijn als de patiëntversie van de standaard.

Kennislacunes

Tijdens de ontwikkeling van de standaard werd ook duidelijk waar de kennislacunes zitten rond het onderwerp van de standaard. Aan het eind van het traject selecteerde de werkgroep 4 kennislacunes. Deze kennislacunes zijn

gepubliceerd op [Lacunes & onderzoeken / NHG-Richtlijnen](#). Door onderzoek ingevulde kennislacunes kunnen bij een toekomstige herziening van de standaard worden meegenomen als onderbouwing voor de aanbevelingen.

3.4 Commentaar- en autorisatiefase

In december 2023 t/m februari 2024 vond de commentaarronde plaats. De conceptbehandelrichtlijn werd intern besproken in een interne commentaar bespreking op 28 november 2023. De conceptringlijn werd ter commentaar verzonden naar verschillende wetenschappelijke verenigingen, beroepsorganisaties en patiëntenverenigingen, zie **bijlage 1**. Naamsvermelding betekent overigens niet dat een vereniging/organisatie/referent de standaard inhoudelijk op ieder onderdeel onderschrijft. Twee leden van de NHG-Adviesraad Standaarden (NAS) hebben tijdens de commentaarronde de richtlijn beoordeeld. Op 7 februari 2024 besprak de NHG Autorisatiecommissie (AC) de conceptstandaard en het concept van de MDR Tabaks- en nicotineverslaving ter commentaar. Twee huisartsen gaven via het HAweb ledenforum commentaar op de standaard. De NHG Autorisatiecommissie (AC) heeft de standaard op 22 mei 2024 geautoriseerd.

3.5 Procedure voor herziening

Deze richtlijn wordt periodiek herzien. Uiterlijk in 2029 bepaalt het NHG of deze richtlijn nog actueel is. Zo nodig wordt een nieuwe werkgroep geïnstalleerd om de standaard te herzien. De geldigheid van deze standaard komt eerder te vervallen indien nieuwe ontwikkelingen aanleiding zijn om een herzieningstraject te starten.

BIJLAGEN

Bijlage 1 Betrokken wetenschappelijke verenigingen, beroepsorganisaties en patiëntenverenigingen

De volgende wetenschappelijke verenigingen, beroepsorganisaties en patiëntenverenigingen zijn benaderd tijdens de knelpunteninventarisatie en/of commentaarronde of op een andere manier betrokken bij het ontwikkelen van de standaard. Vermelding betekent niet dat de vereniging/organisatie de standaard inhoudelijk op ieder detail onderschrijft.

Reacties per vereniging (Ja = benaderd, Niet = niet benaderd)

Benaderde organisaties	Knelpunten-inventarisatie	Commentaar-ronde	Overig
College ter Beoordeling van Geneesmiddelen (CBG)	Niet	Ja	
Domus Medica, België	Niet	Ja	
ExpertDoc BV	Ja	Ja	
Federatie Medisch Coördinerende Centra (FMCC)	Ja	Ja	
InEen	Niet	Ja	
Instituut Verantwoord Medicijngebruik (IVM)	Ja	Ja	
Kinderformularium	Niet	Niet	
Koninklijk Nederlands Genootschap voor Fysiotherapie (KNGF)	Ja	Ja	
Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst (KNMG)	Ja	Ja	
Koninklijke Nederlandse Maatschappij ter bevordering der Pharmacie (KNMP) KNMP Geneesmiddel Informatie Centrum	Ja	Ja	
Lan Longalliantie	Ja	Ja	
Landelijke Huisartsen Vereniging (LHV)	Niet	Ja	
Longfonds	Ja	Ja	
Medische Vakcommissie NVvPO	Ja	Ja	
Nederlandse Internisten Vereniging (NIV)	Niet	Ja	
Nederlands Instituut van Psychologen (NIP)	Ja	Ja	
Nederlandse Vereniging voor Anesthesiologie (NVA)	Niet	Ja	
Nederlandse Vereniging voor Arbeids- en Bedrijfsgeneeskunde (NVAB)	Ja	Ja	
Nederlandse Vereniging voor Cardiologie (NVVC)	Ja	Ja	
Nederlandse Vereniging voor Dermatologie en Venereologie (NVDV)	Nee	Ja	
Nederlandse Vereniging voor Heelkunde (NVvH)	Niet	Ja	
Nederlandse Vereniging voor Keel-Neus-Oorheelkunde en Heelkunde van het Hoofd-Hals gebied (KNO)	Ja	Ja	
Nederlandse Vereniging van artsen voor longziekten en tuberculose (NVALT)	Ja	Ja	
Nederlandse Vereniging voor Klinische Chemie en Laboratoriumgeneeskunde (NVKC)	Niet	Ja	
Nederlandse Vereniging voor Obstetrie & Gynaecologie (NVOG)	Ja	Ja	
NHG, NHG-Adviesraad Standaarden (NAS)	Ja	Ja	
NHG, redacteur Huisarts & Wetenschap (H&W)	Niet	Ja	
NHG-Expertgroep CAHAG, UgynHAG, HartVaathAG, PsyHAG	Ja	Ja	
Patiëntenfederatie Nederland	Ja	Ja	

Benaderde organisaties	Knelpunten-inventarisatie	Commentaar-ronde	Overig
Pharos	Ja	Ja	
Praktiserende NHG-collega's	Ja	Ja	
Vereniging Innovatieve Geneesmiddelen (VIG)	Niet	Ja	
Vereniging voor Verslavingsgeneeskunde Nederland (VVGN)	Ja	Ja	
Verpleegkundigen & Verzorgenden Nederland (V&VN)	Ja	Ja	
Zorginstituut Nederland (ZiNL)	Ja	Ja	
Zorgverzekeraars Nederland (ZN)	Ja	Ja	

Bijlage 2 Samenvattende tabel KNAW belangenverklaringen

Werk-groeplid	Functie	Nevenfuncties/-werkzaamheden	(Mogelijke) belangen [#]	Getekend op	Actie
Jasper Been	- Kinderarts-neonatoloog - Associate professor, Erasmus MC Sophia Kinderziekenhuis	- Lid landelijke Taskforce Rookvrije Start	- PI van lopend onderzoek gefinancierd door ZonMw, Erasmus Universiteit, Taskforce Rookvrije Start, Chiesi Pharmaceuticals - Ik begeleid onderzoek op het gebied van stoppen-met-roken ondersteuning voor zwangeren+partners en ouders van jonge kinderen	November 2022	
Anne-Marije Bouter – van der Meer	- Longarts, Tjongerschans ziekenhuis Heerenveen/NVALT	- Vice-voorzitter SKMS- project “stoppen met roken zorg in het kwaliteitsbeleid medisch specialisten - Zitting namens NVALT - Medeauteur van het handboek onkostenvergoeding - Secretaris sectie palliatieve zorg binnen NVALT (onbetaald)	Geen	Oktober 2022	
Talisha de Rouw (t/m januari 2023)	- Praktijkondersteuner somatiek bij huisartsenpraktijk S Broens te Huissen, huisartsenpraktijk de Zuiling te Elst en huisartsenpraktijk Kleerekoper / Corsten te Elst - POH/NVvPO en VenVN	- Lid medische vakcommissie beroepsverenigingen VenVN en NVvPO (onbetaald) - Externe examiner Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (0-uren contract betaald)	Geen	November 2022	
Petra Hopman	- Wetenschappelijk medewerker, Afdeling Tabak, Trimbos-instituut	Geen	Publicaties over VBA	Oktober 2022	Uitgesloten aan deelname uitgave VBA
Hennie Monrooij	- Praktijkondersteuner Huisarts- Somatiek, Medisch Centrum Hofspoor te Houten - Stoppen met roken coach voor Sinefuma - ZZP'er Inval POH bij diverse praktijken - Inval Longfunctieanalist in diverse ziekenhuizen	- Lid van de implementatiecommissie van de CAHAG (onbetaald) - Lid van het Partnership Stop met Roken (onbetaald)	- Sinefuma is een bedrijf waarvoor ik de stop met roken training voor geef en waarvoor ik werk	November 2022	
Jean Muris	- Universiteit Maastricht,	- UM in fulltime en betaald; voor	Geen	December	

	hoogleraar huisartsgeneeskunde - Incidentele waarnemingen als huisarts in huisartsenpraktijk Geulle	waarnemingen		2023	
Wilco Sliedrecht	- Bestuurslid VVGN, Vereniging Verslavingsgeneeskunde Nederland - Verslavingsarts KNMG, opleider verslavingsgeneeskunde bij de Hoop GGZ Dordrecht	Geen	Geen	Oktober 2022	
Ilona Status Muller	- Huisarts, huisartsenpraktijk Ubbens & Status Muller	- Scen arts (betaald) - Kruispost arts (onbetaald) - Kaderopleiding Supervisie en Coaching i.o. - Amsterdams Rookalarm - Werkgroep wijkgerichte zorg Amsterdam	Geen	Januari 2024	
Gea van Essen	- Gespecialiseerd longverpleegkundige Meander Medisch Centrum Amersfoort	- Voorzitter werkgroep rookvrije generatie Eemland (onbetaald) - Ambassadeur palliatieve zorg (COPD) (onbetaald)	Geen	Oktober 2022	
Clasien van der Houwen	- ZZP Trimbos Instituut/NVOG	Geen	Geen	November 2022	
Carlijn van der Pijl	- Cardioloog Wilhelmina Ziekenhuis Assen (WZA)	- Lid Werkgroep Cardiovasculaire Beeldvorming NVVC (onbetaald) - Mede oprichter Zorgpad Congenitale Cardiologie Hartnet (onbetaald)	Geen	Oktober 2022	
Lidewij van Zelst-Wind	- Huisarts - ZZP kaderarts	- Beide betaald, ZZP kaderarts GGZ deels betaald, deels onbetaald	- Mede auteur eerste NHG-Standaard Stoppen met Roken en NHG behandelrichtlijn 2017	Februari 2024	
Elena Vos (t/m juli 2023)	- Junior literatuuronderzoeker, Trimbos-instituut	Geen	Geen	Oktober 2022	
Ine Kuilder (vanaf januari 2023)	- Praktijkondersteuner Somatiek/ouderenzorg	- lid medische vakcommissie NVvPO (betaald)	Geen	Januari 2023	
Marieke Westra	- Praktijkondersteuner somatiek	- Lid medische vakcommissie NVvPO (onbetaald)	Geen	Oktober 2022	
Inge Heemstra	Huisarts, Wetenschappelijk medewerker NHG	Geen	Geen	Oktober 2022	
Zamire Damen	Senior wetenschappelijk medewerker NHG	Geen	Geen	Oktober 2022	
Matthijs Oud	Epimedioloog, Methodoloog	- Afstudeer begeleider SPV (Avans + hogeschool) (betaald) - Externe promovendus (VU)	- Ik heb aandelen, deze wisselen van samenstelling. Maar ik beleg, gezien mijn functie, niet direct in de	Maart 2022	

	standaarden NHG, Trimbos-instituut	Amsterdam)	farmaceutische industrie of andere bedrijven die activiteiten hebben in de gezondheidszorg - ZonMw, projectleider (Onderzoek naar effectieve elementen van psychotherapie). NVvP geen projectleider (diverse richtlijntrajecten), IKNL projectleider (diverse richtlijntrajecten), Akwa GGZ (diverse zorgstandaarden generieke modules, bij 1 projectleider)		
Annemiek Schep	Epimedioloog, Wetenschappelijk medewerker NHG	- Onderzoeker lectoraat Zorg en Zingeving, Hogeschool Viaa Zwolle, analyses uitvoeren en meeschrijven aan artikelen (betaald)	Geen	Maart 2022	
Amanda van Walraven	Apotheker, Wetenschappelijk medewerker NHG	Geen	Geen	Maart 2022	

Dit betreft: persoonlijke financiële belangen, persoonlijke relaties, extern gefinancierd onderzoek, intellectuele belangen of reputatie, overige belangen (zie voor de uitgebreide vragen de KNAW belangenverklaring). Een blanco cel in de tabel geeft aan dat de betreffende persoon geen van de genoemde belangen heeft.

Bijlage 3 Uitgangsvragen

De uitgangsvragen gemarkeerd met * zijn uitgewerkt door het Trimbos-instituut.

Uitgangsvraag (PICO)	Uitkomstmaten (O)
<i>Beleid</i>	
* Is het kort stopadvies aan rokers door een zorgverlener aan te bevelen? P: Volwassen rokers I: stopadvies (durende van 30 sec. tot 3 minuten) C: Geen advies / standaard zorg	- Gestopt met roken op het langste follow-upmoment (≥ 6 maanden) - Kwaliteit van leven
* Zijn niet-intensieve gedragsmatige interventies (groep of individueel) aan te bevelen ter ondersteuning bij het stoppen met roken bij rokers gemotiveerd om te stoppen)? P: Volwassen rokers die gemotiveerd zijn om te stoppen I: Eenmalige gedragsmatige interventie, bestaande uit maximaal drie contactmomenten C: Zelfhulp, geen interventie, gebruikelijke zorg	- Gestopt met roken op het langste follow-upmoment (≥ 6 maanden) - Kwaliteit van leven
* Zijn e-healthinterventies (in vergelijking met gebruikelijke zorg) aan te bevelen bij het stoppen met roken (bij rokers gemotiveerd om te stoppen)? P: Volwassen rokers die gemotiveerd zijn om te stoppen I: E-healthinterventies voor stoppen met roken (incl. blended care) C: Gebruikelijke zorg of geen behandeling	- Gestopt met roken op het langste follow-upmoment (≥ 6 maanden) - Kwaliteit van leven
* Is afbouwen van het aantal sigaretten aan te bevelen om te stoppen met roken? P: Volwassen rokers die gemotiveerd zijn om te stoppen I: Gradueel stoppen met roken tot 0, al dan niet via een afbouwschema C: Abrupt stoppen met roken	- Gestopt met roken op het langste follow-upmoment (≥ 6 maanden) - Kwaliteit van leven
Is de e-sigaret (met nicotine) aan te bevelen ter ondersteuning bij het stoppen met roken bij personen die gemotiveerd zijn om te stoppen met roken? P: Rokers, incl. zwangeren I: E-sigaret (met nicotine) C: E-sigaret (zonder nicotine), gebruikelijke zorg, nicotinevervangende middelen	Cruciaal - Aanhoudend gestopt met roken (6 maanden of langer) - Veiligheid (afhankelijk/ verslaving en overdosering, carcinogeniteit) - Bijwerkingen - Aanhoudend gebruik e-sigaret (d.w.z. wel gestopt met roken, maar de e-sigaret wordt niet gestopt) Belangrijk - Vermindering onthoudingsverschijnselen - Verminderen van craving - Kwaliteit van leven
* Welke methoden zijn aan te bevelen om te stoppen met roken van de e-sigaret? P: Gebruikers van een e-sigaret I: Gedragsmatige interventie of medicamenteuze ondersteuning/nicotinevervangende middelen C: Geen of gebruikelijke zorg, placebo	'Sustained cessation', d.w.z. zes maanden of langer - Vermindering van onthoudingsverschijnselen - Kwaliteit van leven - Veiligheid (afhankelijkheid/verslaving en overdosering) - Bijwerkingen (o.a. carcinogeniteit)

Uitgangsvraag (PICO)	Uitkomstmaten (O)
	Verminderen van craving
Is cytisinicline aan te bevelen ter ondersteuning bij het stoppen met roken? P: Rokers I: Cytisinicline (cytisine) (volgens in Nederland gebruikelijk doseerschema) C: Placebo of varenicline	Cruciaal - Aanhoudend gestopt met roken (6 maanden of langer) - Vermindering onthoudingsverschijnselen - Verminderen van craving - Veiligheid (afhankelijkheid/ verslaving en overdosering) - Bijwerkingen Belangrijk - Kwaliteit van leven
Welke behandeling met nicotinevervangende middelen (NVM) is veilig aan te bevelen ter ondersteuning bij het stoppen met roken bij zwangeren? P: Zwangere vrouwen die roken en willen stoppen: Nicotinevervangende middelen (pleisters, tabletten, kauwgom, mondspray) en gedragsondersteuning die tot doel hebben om te stoppen met roken. C: Placebo of onderlinge vergelijking en placebo plus vergelijkbare/gematchte gedragsondersteuning	Cruciaal - Veiligheid moeder (afhankelijkheid/ verslaving en overdosering; hoge bloeddruk, keizersnede) - Veiligheid kind (o.a. miskraam, doodgeboorte, vroeggeboorte/ opname neonatale intensivacareunit (NICU) , (laag) geboortegewicht, aangeboren afwijkingen, (vertraagde) ontwikkeling, respiratoire symptomen) - Bijwerkingen moeder (o.a. misselijkheid, braken, constipatie, hoofdpijn, huidirritatie, keelirritatie, droge mond) - Gestopt met roken tijdens zwangerschap (tot aan einde zwangerschap) - Aanhoudend gestopt met roken (ook na zwangerschap; ≥ 6 maanden) Belangrijk - Gestopt met roken gedurende ≥ 8 weken tijdens zwangerschap - Vermindering onthoudingsverschijnselen - Verminderen van craving - Kwaliteit van leven

Bijlage 4 Zoekstrategieën

Update alle searches dd 06-11-2023

Uitgangsvraag	Welke behandeling met nicotinevervangende middelen is veilig aan te bevelen ter ondersteuning bij het stoppen met roken bij zwangeren? - SR's
Zoekdatum	12-12-2022
Database	PubMed (36 resultaten)
Zoektermen	("Smoking Cessation"[Mh] OR smoking-cessat*[tiab] OR quit-smok*[tiab] OR quitting-smok*[tiab] OR stop-smok*[tiab] OR giving-up-smok*[tiab] OR ((smoking[tiab] OR cigarette*[tiab] OR tobacco[tiab] OR nicotin*[tiab]) AND (quit*[ti] OR cessat*[ti] OR giving-

	up[ti] OR give-up[ti] OR stop*[ti] OR abstin*[ti])) AND ("Pregnancy"[mh] OR "Pregnant Women"[mh] OR "Pregnancy Trimesters"[mh] OR "Prenatal Care"[mh] OR "Prenatal Exposure Delayed Effects"[Mh] OR pregnan*[tiab] OR prenatal*[tiab] OR gestation*[tiab] OR trimester*[tiab] OR maternal[tiab] OR obstetric[tiab]) AND ("Tobacco Use Cessation Devices"[Mh] OR nicotine-replac*[tiab] OR nicotine-substitut*[tiab] OR replacement-therap*[tiab] OR NRT[tiab] OR "nicotine replacement"[tiab:~3] OR "nicotine substitution"[tiab:~3] OR "nicotine gum"[tiab:~3] OR "nicotine patch"[tiab:~3] OR "nicotine inhaler"[tiab:~3] OR ((nicotin*[tiab]) AND (replac*[tiab] OR substitut*[tiab] OR gum[tiab] OR inhaler*[tiab] OR inhalator*[tiab] OR inhalant*[tiab] OR spray*[tiab] OR lozenge*[tiab] OR tablet*[tiab] OR pastill*[tiab] OR transdermal*[tiab] OR dermal[tiab] OR patch*[tiab] OR gel[tiab] OR gels[tiab] OR sublingual*[tiab] OR nasal*[tiab] OR oral*[tiab] OR nicorette*[tiab] OR nicotinel*[tiab] OR niquitin*[tiab] OR product[ti] OR products[ti]))) AND ("2016/01/01"[PDat] : "3000/12/31"[PDat]) AND (dutch[la] OR english[la]) NOT ("case reports"[pt] OR letter[pt] OR comment[pt] OR editorial[pt]) AND ("Meta-Analysis" [Publication Type] OR "Meta-Analysis as Topic"[Mesh] OR metaanaly*[tiab] OR meta-analy*[tiab] OR metanaly*[tiab] OR "Systematic Review" [Publication Type] OR systematic[sb] OR "Cochrane Database Syst Rev"[Journal] OR prisma[tiab] OR preferred reporting items[tiab] OR prospero[tiab] OR ((systemati*[ti] OR scoping[ti] OR umbrella[ti] OR structured literature[ti]) AND (review*[ti] OR overview*[ti])) OR systematic review*[tiab] OR scoping review*[tiab] OR umbrella review*[tiab] OR structured literature review*[tiab] OR systematic qualitative review*[tiab] OR systematic quantitative review*[tiab] OR systematic search and review[tiab] OR systematized review[tiab] OR systematised review[tiab] OR systemic review[tiab] OR systematic literature review*[tiab] OR systematic integrative literature review*[tiab] OR systematically review*[tiab] OR scoping literature review*[tiab] OR systematic critical review[tiab] OR systematic integrative review*[tiab] OR systematic evidence review[tiab] OR Systematic integrative literature review*[tiab] OR Systematic mixed studies review*[tiab] OR Systematized literature review*[tiab] OR Systematic overview*[tiab] OR Systematic narrative review*[tiab] OR ((systemati*[tiab] OR literature[tiab] OR database*[tiab] OR data-base*[tiab] OR structured[tiab] OR comprehensive*[tiab] OR systemic*[tiab]) AND search*[tiab]) OR (Literature[ti] AND review[ti] AND (database*[tiab] OR data-base*[tiab] OR search*[tiab])) OR ((data extraction[tiab] OR data source*[tiab]) AND study selection[tiab]) OR (search strategy[tiab] AND selection criteria[tiab]) OR (data source*[tiab] AND data synthesis[tiab]) OR medline[tiab] OR pubmed[tiab] OR embase[tiab] OR Cochrane[tiab] OR ((critical[ti] OR rapid[ti]) AND (review*[ti] OR overview*[ti] OR synthes*[ti])) OR (((critical*[tiab] OR rapid*[tiab]) AND (review*[tiab] OR overview*[tiab] OR synthes*[tiab]) AND (search*[tiab] OR database*[tiab] OR data-base*[tiab])) OR metasyntes*[tiab] OR meta-syntes*[tiab])
Database	PsycInfo (EBSCOhost) (6 resultaten)
Zoektermen	(DE "Nicotine Withdrawal" OR DE "Smoking Cessation" OR TI ("smoking cessat*" OR "quit smok*" OR "quitting smok*" OR "stop smok*" OR "giving up smok*") OR AB ("smoking cessat*" OR "quit smok*" OR "quitting smok*" OR "stop smok*" OR "giving up smok*")) AND (DE "Pregnancy" OR DE "Prenatal Care" OR DE "Prenatal Exposure" OR DE "Prenatal Development" OR TI (pregnan* OR prenatal* OR gestation* OR trimester* OR maternal OR obstetric) OR AB (pregnan* OR prenatal* OR gestation* OR trimester* OR maternal OR obstetric)) AND (TI (nicotine-replac* OR nicotine-substitut* OR replacement-therap* OR NRT OR ((nicotin*) AND (replac* OR substitut* OR gum OR inhaler* OR inhalator* OR inhalant* OR spray* OR lozenge* OR tablet* OR pastill* OR transdermal* OR dermal OR patch* OR gel OR gels OR sublingual* OR nasal* OR oral* OR nicorette* OR nicotinel* OR niquitin* OR product OR products))) OR AB (nicotine-replac* OR nicotine-substitut* OR replacement-therap* OR NRT OR ((nicotin*) AND (replac* OR substitut* OR gum OR inhaler* OR inhalator* OR inhalant* OR spray* OR lozenge* OR tablet* OR pastill* OR transdermal* OR dermal OR patch* OR gel OR gels OR sublingual* OR nasal* OR oral* OR nicorette* OR nicotinel* OR niquitin*))) AND ((TI (systematic* n3 review*)) OR (AB (systematic* n3 review*)) OR (TI (systematic* n3

	bibliographic*) or (AB (systematic* n3 bibliographic*)) or (TI (systematic* n3 literature)) or (AB (systematic* n3 literature)) or (TI (comprehensive* n3 literature)) or (AB (comprehensive* n3 literature)) or (TI (comprehensive* n3 bibliographic*)) or (AB (comprehensive* n3 bibliographic*)) or (TI (integrative n3 review)) or (AB (integrative n3 review)) or (JN "Cochrane Database of Systematic Reviews") or (TI (information n2 synthesis)) or (TI (data n2 synthesis)) or (AB (information n2 synthesis)) or (AB (data n2 synthesis)) or (TI (data n2 extract*)) or (AB (data n2 extract*)) or (TI (medline or pubmed or psyclit or cinahl or (psycinfo not "psycinfo database") or "web of science" or scopus or embase)) or (AB (medline or pubmed or psyclit or cinahl or (psycinfo not "psycinfo database") or "web of science" or scopus or embase)) or (MH "Systematic Review") or (MH "Meta Analysis") or (TI (meta-analy* or metaanaly*)) or (AB (meta-analy* or metaanaly*))) <i>+filter engelstalig & publicatiedatum vanaf 2016</i>
Database	Cinahl (EBSCOhost) (15 resultaten)
Zoektermen	(MH "Smoking Cessation" OR MH "Smoking Cessation Assistance (Iowa NIC)" OR MH "Smoking Cessation Programs" OR TI ("smoking cessat*" OR "quit smok*" OR "quitting smok*" OR "stop smok*" OR "giving up smok*") OR AB ("smoking cessat*" OR "quit smok*" OR "quitting smok*" OR "stop smok*" OR "giving up smok*")) AND (MH "Pregnancy+" OR MH "Pregnancy Care (Saba CCC)" OR MH "Prenatal Care" OR MH "Maternal-Child Care" OR TI (pregnan* OR prenatal* OR gestation* OR trimester* OR maternal OR obstetric) OR AB (pregnan* OR prenatal* OR gestation* OR trimester* OR maternal OR obstetric)) AND (MH "Tobacco Use Cessation Products" OR MH "Nicotine Patch" OR MH "Nicotine Chewing Gum" OR MH "Nicotine Patch" OR MH "Nicotine Replacement Therapy" OR TI (nicotine-replac* OR nicotine-substitut* OR replacement-therap* OR NRT OR ((nicotin*) AND (replac* OR substitut* OR gum OR inhaler* OR inhalator* OR inhalant* OR spray* OR lozenge* OR tablet* OR pastill* OR transdermal* OR dermal OR patch* OR gel OR gels OR sublingual* OR nasal* OR oral* OR nicorette* OR nicotinel* OR niquitin* OR product OR products))) OR AB (nicotine-replac* OR nicotine-substitut* OR replacement-therap* OR NRT OR ((nicotin*) AND (replac* OR substitut* OR gum OR inhaler* OR inhalator* OR inhalant* OR spray* OR lozenge* OR tablet* OR pastill* OR transdermal* OR dermal OR patch* OR gel OR gels OR sublingual* OR nasal* OR oral* OR nicorette* OR nicotinel* OR niquitin*))) AND ((TI (systematic* n3 review*)) or (AB (systematic* n3 review*)) or (TI (systematic* n3 bibliographic*)) or (AB (systematic* n3 bibliographic*)) or (TI (systematic* n3 literature)) or (AB (systematic* n3 literature)) or (TI (comprehensive* n3 literature)) or (AB (comprehensive* n3 literature)) or (TI (comprehensive* n3 bibliographic*)) or (AB (comprehensive* n3 bibliographic*)) or (TI (integrative n3 review)) or (AB (integrative n3 review)) or (JN "Cochrane Database of Systematic Reviews") or (TI (information n2 synthesis)) or (TI (data n2 synthesis)) or (AB (information n2 synthesis)) or (AB (data n2 synthesis)) or (TI (data n2 extract*)) or (AB (data n2 extract*)) or (TI (medline or pubmed or psyclit or cinahl or (psycinfo not "psycinfo database") or "web of science" or scopus or embase)) or (AB (medline or pubmed or psyclit or cinahl or (psycinfo not "psycinfo database") or "web of science" or scopus or embase)) or (MH "Systematic Review") or (MH "Meta Analysis") or (TI (meta-analy* or metaanaly*)) or (AB (meta-analy* or metaanaly*))) <i>+filter english & publicatiedatum vanaf 2016</i>
Database	Cochrane Database of Systematic Reviews (Wiley) (8 resultaten)
Zoektermen	((smoking OR cigarette* OR tobacco OR nicotin*) NEAR/2 (quit* OR cessat* OR stop OR stopping OR giving-up OR give-up OR abstin*)):ab,ti,kw AND (pregnan*:ab,ti,kw OR prenatal*:ab,ti,kw OR gestation*:ab,ti,kw OR trimester*:ab,ti,kw OR maternal:ab,ti,kw OR obstetric:ab,ti,kw) AND (nicotine-replac*:ab,ti,kw OR nicotine-substitut*:ab,ti,kw OR replacement-therap*:ab,ti,kw OR NRT:ab,ti,kw OR (nicotin* NEAR/3 (replac* OR substitut* OR gum OR inhaler* OR inhalator* OR inhalant* OR spray* OR lozenge* OR tablet* OR pastill* OR transdermal* OR dermal OR patch* OR gel OR gels OR sublingual* OR nasal* OR oral* OR nicorette* OR nicotinel* OR niquitin* OR product OR products)):ab,ti,kw)

Database	Embase (embase.com) (56 resultaten)
Zoektermen	('smoking cessation'/exp OR ((smoking OR cigarette* OR tobacco OR nicotin*) NEAR/2 (quit* OR cessat* OR stop OR stopping OR giving-up OR give-up OR abstin*)):ab,ti,kw) AND ('pregnancy'/exp OR 'named groups by pregnancy'/exp OR 'prenatal care'/de OR 'prenatal exposure'/de OR pregnan*:ab,ti,kw OR prenatal*:ab,ti,kw OR gestation*:ab,ti,kw OR trimester*:ab,ti,kw OR maternal:ab,ti,kw OR obstetric:ab,ti,kw) AND ('nicotine replacement therapy'/exp OR 'nicotine patch'/exp OR 'nicotine gum'/exp OR 'nicotine lozenge'/exp OR nicotine-replac*:ab,ti,kw OR nicotine-substitut*:ab,ti,kw OR replacement-therap*:ab,ti,kw OR NRT:ab,ti,kw OR (nicotin* NEAR/3 (replac* OR substitut* OR gum OR inhaler* OR inhalator* OR inhalant* OR spray* OR lozenge* OR tablet* OR pastill* OR transdermal* OR dermal OR patch* OR gel OR gels OR sublingual* OR nasal* OR oral* OR nicorette* OR nicotinel* OR niquitin* OR product OR products)):ab,ti,kw) AND [01-01-2016]/sd AND ([dutch]/lim OR [english]/lim) NOT ('conference abstract'/it OR 'editorial'/it OR 'letter'/it OR 'note'/it) AND ('meta analysis'/exp OR 'meta analysis (topic)'/exp OR metaanaly*:ti,ab OR 'meta analy*:ti,ab OR metanaly*:ti,ab OR 'systematic review'/de OR 'cochrane database of systematic reviews'/jt OR prisma:ti,ab OR prospero:ti,ab OR (((systemati* OR scoping OR umbrella OR 'structured literature') NEAR/3 (review* OR overview*)):ti,ab) OR ((systemic* NEAR/1 review*):ti,ab) OR (((systemati* OR literature OR database* OR 'data base*') NEAR/10 search*):ti,ab) OR (((structured OR comprehensive* OR systemic*) NEAR/3 search*):ti,ab) OR (((literature NEAR/3 review*):ti,ab) AND (search*:ti,ab OR database*:ti,ab OR 'data base*':ti,ab)) OR (('data extraction':ti,ab OR 'data source*':ti,ab) AND 'study selection':ti,ab) OR ('search strategy':ti,ab AND 'selection criteria':ti,ab) OR ('data source*':ti,ab AND 'data synthesis':ti,ab) OR medline:ab OR pubmed:ab OR embase:ab OR cochrane:ab OR (((critical OR rapid) NEAR/2 (review* OR overview* OR synthes*)):ti) OR (((critical* OR rapid*) NEAR/3 (review* OR overview* OR synthes*)):ab) AND (search*:ab OR database*:ab OR 'data base*':ab)) OR metasyntes*:ti,ab OR 'meta synthes*':ti,ab)
Totaal aantal resultaten (ontdubbeld)	121 referenties geïmporteerd in Endnote, 58 dubbelen verwijderd → 63 resultaten
Eindsearch	06-11-2023 PubMed: 10 resultaten PsycInfo (EBSCOhost): 0 resultaten Cinahl (EBSCOhost): 2 resultaten Cochrane Database of Systematic Reviews (Wiley): 2 resultaten Embase: 9 resultaten 23 referenties geïmporteerd in EndNote, 9 dubbelen verwijderd → ontdubbeld: 14 resultaten

Uitgangsvraag	Welke behandeling met nicotinevervangende middelen is veilig aan te bevelen ter ondersteuning bij het stoppen met roken bij zwangeren? - RCT's
Zoekdatum	12-12-2022
Database	PubMed (42 resultaten, Excl. SR's 24 resultaten)
Zoektermen	("Smoking Cessation"[Mh] OR smoking-cessat*[tiab] OR quit-smok*[tiab] OR quitting-smok*[tiab] OR stop-smok*[tiab] OR giving-up-smok*[tiab] OR ((smoking[tiab] OR cigarette*[tiab] OR tobacco[tiab] OR nicotin*[tiab]) AND (quit*[ti] OR cessat*[ti] OR giving-up[ti] OR give-up[ti] OR stop*[ti] OR abstin*[ti]))) AND ("Pregnancy"[mh] OR "Pregnant Women"[mh] OR "Pregnancy Trimesters"[mh] OR

	"Prenatal Care"[mh] OR "Prenatal Exposure Delayed Effects"[Mh] OR pregnan*[tiab] OR prenatal*[tiab] OR gestation*[tiab] OR trimester*[tiab] OR maternal[tiab] OR obstetric[tiab]) AND ("Tobacco Use Cessation Devices"[Mh] OR nicotine-replac*[tiab] OR nicotine-substitut*[tiab] OR replacement-therap*[tiab] OR NRT[tiab] OR "nicotine replacement"[tiab:~3] OR "nicotine substitution"[tiab:~3] OR "nicotine gum"[tiab:~3] OR "nicotine patch"[tiab:~3] OR "nicotine inhaler"[tiab:~3] OR ((nicotin*[tiab]) AND (replac*[tiab] OR substitut*[tiab] OR gum[tiab] OR inhaler*[tiab] OR inhalator*[tiab] OR inhalant*[tiab] OR spray*[tiab] OR lozenge*[tiab] OR tablet*[tiab] OR pastill*[tiab] OR transdermal*[tiab] OR dermal[tiab] OR patch*[tiab] OR gel[tiab] OR gels[tiab] OR sublingual*[tiab] OR nasal*[tiab] OR oral*[tiab] OR nicorette*[tiab] OR nicotinel*[tiab] OR niquitin*[tiab] OR product[ti] OR products[ti]))) AND ("2016/01/01"[PDat] : "3000/12/31"[PDat]) AND (dutch[la] OR english[la]) NOT ("case reports"[pt] OR letter[pt] OR comment[pt] OR editorial[pt]) AND ("Randomized Controlled Trial"[pt] OR ((random*[tiab] AND (controlled[tiab] OR control[tiab] OR placebo[tiab] OR versus[tiab] OR vs[tiab] OR group[tiab] OR groups[tiab] OR comparison[tiab] OR compared[tiab] OR arm[tiab] OR arms[tiab] OR crossover[tiab] OR cross-over[tiab]) AND (trial[tiab] OR study[tiab])) OR ((single[tiab] OR double[tiab] OR triple[tiab]) AND (masked[tiab] OR blind*[tiab]))))
Database	PsycInfo (EBSCOhost) (16 resultaten, Excl. SR's 11 resultaten)
Zoektermen	(DE "Nicotine Withdrawal" OR DE "Smoking Cessation" OR TI ("smoking cessat*" OR "quit smok*" OR "quitting smok*" OR "stop smok*" OR "giving up smok*") OR AB ("smoking cessat*" OR "quit smok*" OR "quitting smok*" OR "stop smok*" OR "giving up smok*")) AND (DE "Pregnancy" OR DE "Prenatal Care" OR DE "Prenatal Exposure" OR DE "Prenatal Development" OR TI (pregnan* OR prenatal* OR gestation* OR trimester* OR maternal OR obstetric) OR AB (pregnan* OR prenatal* OR gestation* OR trimester* OR maternal OR obstetric)) AND (TI (nicotine-replac* OR nicotine-substitut* OR replacement-therap* OR NRT OR ((nicotin*) AND (replac* OR substitut* OR gum OR inhaler* OR inhalator* OR inhalant* OR spray* OR lozenge* OR tablet* OR pastill* OR transdermal* OR dermal OR patch* OR gel OR gels OR sublingual* OR nasal* OR oral* OR nicorette* OR nicotinel* OR niquitin* OR product OR products))) OR AB (nicotine-replac* OR nicotine-substitut* OR replacement-therap* OR NRT OR ((nicotin*) AND (replac* OR substitut* OR gum OR inhaler* OR inhalator* OR inhalant* OR spray* OR lozenge* OR tablet* OR pastill* OR transdermal* OR dermal OR patch* OR gel OR gels OR sublingual* OR nasal* OR oral* OR nicorette* OR nicotinel* OR niquitin*))) AND (DE "Treatment Effectiveness Evaluation" OR DE "Clinical Trials" OR DE "Mental Health Program Evaluation" OR DE "Placebo" OR TI placebo* OR AB placebo* OR AB randomly OR TX randomi* OR TI trial OR AB trial OR TX ((singl* OR doubl* OR trebl* OR tripl*) N3 (blind* OR mask* OR dummy)) OR TI (control* N3 (trial* OR study OR studies OR group*)) OR AB (control* N3 (trial* OR study OR studies OR group*)) OR TI factorial* OR AB factorial* OR TI allocat* OR AB allocat* OR TI assign* OR AB assign* OR TI volunteer* OR AB volunteer* OR TI (crossover* OR "cross over*") OR AB (crossover* OR "cross over*") OR TX (quasi N5 (experimental OR random*))) <i>+filter engelstalig & publicatiedatm vanaf 2016</i>
Database	Cinahl (EBSCOhost) (44 resultaten, Excl. SR's 35 resultaten)
Zoektermen	(MH "Smoking Cessation" OR MH "Smoking Cessation Assistance (Iowa NIC)" OR MH "Smoking Cessation Programs" OR TI ("smoking cessat*" OR "quit smok*" OR "quitting smok*" OR "stop smok*" OR "giving up smok*") OR AB ("smoking cessat*" OR "quit smok*" OR "quitting smok*" OR "stop smok*" OR "giving up smok*")) AND (MH "Pregnancy+" OR MH "Pregnancy Care (Saba CCC)" OR MH "Prenatal Care" OR MH "Maternal-Child Care" OR TI (pregnan* OR prenatal* OR gestation* OR trimester* OR maternal OR obstetric) OR AB (pregnan* OR prenatal* OR gestation* OR trimester* OR maternal OR obstetric)) AND (MH "Tobacco Use Cessation Products" OR MH "Nicotine Patch" OR MH "Nicotine Chewing

	Gum" OR MH "Nicotine Patch" OR MH "Nicotine Replacement Therapy" OR TI (nicotine-replac* OR nicotine-substitut* OR replacement-therap* OR NRT OR ((nicotin*) AND (replac* OR substitut* OR gum OR inhaler* OR inhalator* OR inhalant* OR spray* OR lozenge* OR tablet* OR pastill* OR transdermal* OR dermal OR patch* OR gel OR gels OR sublingual* OR nasal* OR oral* OR nicorette* OR nicotinel* OR niquitin* OR product OR products))) OR AB (nicotine-replac* OR nicotine-substitut* OR replacement-therap* OR NRT OR ((nicotin*) AND (replac* OR substitut* OR gum OR inhaler* OR inhalator* OR inhalant* OR spray* OR lozenge* OR tablet* OR pastill* OR transdermal* OR dermal OR patch* OR gel OR gels OR sublingual* OR nasal* OR oral* OR nicorette* OR nicotinel* OR niquitin*)))) AND ((MH "Clinical Trials+" OR (PT (Clinical trial)) OR (MH "Random Assignment") OR (MH "Quantitative Studies") OR (TX ((clini* N1 trial*) OR (singl* N1 blind*) OR (singl* N1 mask*) OR (doubl* N1 blind*) OR (doubl* N1 mask*) OR (tripl* N1 blind*) OR (tripl* N1 mask*) OR (random* N1 allocat*) OR placebo* OR ((waitlist* OR wait* and list*)) and (control* OR group)) OR "treatment as usual" OR tau OR (control* N3 (trial* OR study OR studies OR group*)) OR randomized OR randomised)))) <i>+filter english</i>
Database	Embase (embase.com) (67 resultaten, Excl. SR's 36 resultaten)
Zoektermen	('smoking cessation'/exp OR ((smoking OR cigarette* OR tobacco OR nicotin*) NEAR/2 (quit* OR cessat* OR stop OR stopping OR giving-up OR give-up OR abstin*)):ab,ti,kw) AND ('pregnancy'/exp OR 'named groups by pregnancy'/exp OR 'prenatal care'/de OR 'prenatal exposure'/de OR pregnan*:ab,ti,kw OR prenatal*:ab,ti,kw OR gestation*:ab,ti,kw OR trimester*:ab,ti,kw OR maternal:ab,ti,kw OR obstetric:ab,ti,kw) AND ('nicotine replacement therapy'/exp OR 'nicotine patch'/exp OR 'nicotine gum'/exp OR 'nicotine lozenge'/exp OR nicotine-replac*:ab,ti,kw OR nicotine-substitut*:ab,ti,kw OR replacement-therap*:ab,ti,kw OR NRT:ab,ti,kw OR (nicotin* NEAR/3 (replac* OR substitut* OR gum OR inhaler* OR inhalator* OR inhalant* OR spray* OR lozenge* OR tablet* OR pastill* OR transdermal* OR dermal OR patch* OR gel OR gels OR sublingual* OR nasal* OR oral* OR nicorette* OR nicotinel* OR niquitin* OR product OR products)):ab,ti,kw) AND [01-01-2016]/sd AND ([dutch]/lim OR [english]/lim) NOT ('conference abstract'/it OR 'editorial'/it OR 'letter'/it OR 'note'/it) AND ('clinical trial'/exp OR 'randomization'/exp OR 'single blind procedure'/exp OR 'double blind procedure'/exp OR 'crossover procedure'/exp OR 'placebo'/exp OR 'prospective study'/exp OR rct:ab,ti OR random*:ab,ti OR 'single blind':ab,ti OR 'double blind':ab,ti OR 'randomised controlled trial':ab,ti OR 'randomized controlled trial'/exp OR placebo*:ab,ti)
Totaal aantal resultaten (ontdubbeld)	106 referenties geïmporteerd in Endnote, 44 dubbelen verwijderd → 62 resultaten
Eindsearch	06-11-2023 PubMed: 3 resultaten PsycInfo (EBSCOhost): 2 resultaten Cinahl (EBSCOhost): 1 resultaten Embase: 9 resultaten 15 referenties geïmporteerd in EndNote, 4 dubbelen verwijderd → ontdubbeld: 11 resultaten
Uitgangsvraag	Is de e-sigaret aan te bevelen ter ondersteuning bij het stoppen met roken bij personen die gemotiveerd zijn om te stoppen met roken? - SR's
Zoekdatum	12-12-2022
Database	PubMed (181 resultaten)
Zoektermen	("Smoking Cessation"[Mj] OR smoking-cessat*[tiab] OR quit-smok*[tiab] OR quitting-smok*[tiab] OR stop-smok*[tiab] OR giving-up-smok*[tiab] OR ((smoking[tiab] OR cigarette*[tiab] OR tobacco[tiab] OR nicotin*[tiab]) AND (quit*[ti] OR cessat*[ti] OR giving-

	up[ti] OR give-up[ti] OR stop*[ti] OR abstin*[ti]))) AND ("Vaping"[Mh] OR "Electronic Nicotine Delivery Systems"[Mh] OR "E-Cigarette Vapor"[Mh] OR vaping[tiab] OR e-cig*[tiab] OR ecig*[tiab] OR electronic-cigarette*[tiab] OR electronic-nicotine*[tiab] OR ENNDS*[tiab] OR ENDS[tiab] OR vape[tiab] OR vapes[tiab] OR vapor[tiab]) AND ("2016/01/01"[PDat] : "3000/12/31"[PDat]) AND (dutch[la] OR english[la]) NOT ("case reports"[pt] OR letter[pt] OR comment[pt] OR editorial[pt]) AND ("Meta-Analysis" [Publication Type] OR "Meta-Analysis as Topic"[Mesh] OR metaanaly*[tiab] OR meta-analy*[tiab] OR metanaly*[tiab] OR "Systematic Review" [Publication Type] OR systematic[sb] OR "Cochrane Database Syst Rev"[Journal] OR prisma[tiab] OR preferred reporting items[tiab] OR prospero[tiab] OR ((systemati*[ti] OR scoping[ti] OR umbrella[ti] OR structured literature[ti]) AND (review*[ti] OR overview*[ti])) OR systematic review*[tiab] OR scoping review*[tiab] OR umbrella review*[tiab] OR structured literature review*[tiab] OR systematic qualitative review*[tiab] OR systematic quantitative review*[tiab] OR systematic search and review[tiab] OR systematized review[tiab] OR systematised review[tiab] OR systemic review[tiab] OR systematic literature review*[tiab] OR systematic integrative literature review*[tiab] OR systematically review*[tiab] OR scoping literature review*[tiab] OR systematic critical review[tiab] OR systematic integrative review*[tiab] OR systematic evidence review[tiab] OR Systematic integrative literature review*[tiab] OR Systematic mixed studies review*[tiab] OR Systematized literature review*[tiab] OR Systematic overview*[tiab] OR Systematic narrative review*[tiab] OR ((systemati*[tiab] OR literature[tiab] OR database*[tiab] OR data-base*[tiab] OR structured[tiab] OR comprehensive*[tiab] OR systemic*[tiab]) AND search*[tiab]) OR (Literature[ti] AND review[ti] AND (database*[tiab] OR data-base*[tiab] OR search*[tiab])) OR ((data extraction[tiab] OR data source*[tiab]) AND study selection[tiab]) OR (search strategy[tiab] AND selection criteria[tiab]) OR (data source*[tiab] AND data synthesis[tiab]) OR medline[tiab] OR pubmed[tiab] OR embase[tiab] OR Cochrane[tiab] OR ((critical[ti] OR rapid[ti]) AND (review*[ti] OR overview*[ti] OR synthes*[ti])) OR (((critical*[tiab] OR rapid*[tiab]) AND (review*[tiab] OR overview*[tiab] OR synthes*[tiab]) AND (search*[tiab] OR database*[tiab] OR data-base*[tiab])))) OR metasyntes*[tiab] OR meta-syntes*[tiab])
Database	PsycInfo (EBSCOhost) (66 resultaten)
Zoektermen	(DE "Nicotine Withdrawal" OR DE "Smoking Cessation" OR TI ("smoking cessat*" OR "quit smok*" OR "quitting smok*" OR "stop smok*" OR "giving up smok*") OR AB ("smoking cessat*" OR "quit smok*" OR "quitting smok*" OR "stop smok*" OR "giving up smok*")) AND (DE "Electronic Cigarettes" OR DE "Vaping" OR TI (vaping OR e-cig* OR ecig* OR electronic-cigarette* OR electronic-nicotine* OR ENNDS* OR ENDS OR vape OR vapes OR vapor) OR AB (vaping OR e-cig* OR ecig* OR electronic-cigarette* OR electronic-nicotine* OR ENNDS* OR ENDS OR vape OR vapes OR vapor)) AND ((TI (systematic* n3 review*)) or (AB (systematic* n3 review*)) or (TI (systematic* n3 bibliographic*)) or (AB (systematic* n3 bibliographic*)) or (TI (systematic* n3 literature)) or (AB (systematic* n3 literature)) or (TI (comprehensive* n3 literature)) or (AB (comprehensive* n3 literature)) or (TI (comprehensive* n3 bibliographic*)) or (AB (comprehensive* n3 bibliographic*)) or (TI (integrative n3 review)) or (AB (integrative n3 review)) or (JN "Cochrane Database of Systematic Reviews") or (TI (information n2 synthesis)) or (TI (data n2 synthesis)) or (AB (information n2 synthesis)) or (AB (data n2 synthesis)) or (TI (data n2 extract*)) or (AB (data n2 extract*)) or (TI (medline or pubmed or psyclit or cinahl or (psycinfo not "psycinfo database") or "web of science" or scopus or embase)) or (AB (medline or pubmed or psyclit or cinahl or (psycinfo not "psycinfo database") or "web of science" or scopus or embase)) or (MH "Systematic Review") or (MH "Meta Analysis") or (TI (meta-analy* or metaanaly*)) or (AB (meta-analy* or metaanaly*)) <i>+filter engelstalig en publicatiedatum vanaf 2016</i>
Database	Cinahl (EBSCOhost) (112 resultaten)

Zoektermen	(MJ "Smoking Cessation" OR MJ "Smoking Cessation Assistance (Iowa NIC)" OR MJ "Smoking Cessation Programs" OR TI ("smoking cessat*" OR "quit smok*" OR "quitting smok*" OR "stop smok*" OR "giving up smok*") OR AB ("smoking cessat*" OR "quit smok*" OR "quitting smok*" OR "stop smok*" OR "giving up smok*")) AND (MH "Electronic Cigarettes" OR MH "Vaping" OR TI (vaping OR e-cig* OR ecig* OR electronic-cigarette* OR electronic-nicotin* OR ENNDS* OR ENDS OR vape OR vapes OR vapor) OR AB (vaping OR e-cig* OR ecig* OR electronic-cigarette* OR electronic-nicotin* OR ENNDS* OR ENDS OR vape OR vapes OR vapor)) AND ((TI (systematic* n3 review*)) or (AB (systematic* n3 review*)) or (TI (systematic* n3 bibliographic*)) or (AB (systematic* n3 bibliographic*)) or (TI (systematic* n3 literature)) or (AB (systematic* n3 literature)) or (TI (comprehensive* n3 literature)) or (AB (comprehensive* n3 literature)) or (TI (comprehensive* n3 bibliographic*)) or (AB (comprehensive* n3 bibliographic*)) or (TI (integrative n3 review)) or (AB (integrative n3 review)) or (JN "Cochrane Database of Systematic Reviews") or (TI (information n2 synthesis)) or (TI (data n2 synthesis)) or (AB (information n2 synthesis)) or (AB (data n2 synthesis)) or (TI (data n2 extract*)) or (AB (data n2 extract*)) or (TI (medline or pubmed or psycit or cinahl or (psycinfo not "psycinfo database") or "web of science" or scopus or embase)) or (AB (medline or pubmed or psycit or cinahl or (psycinfo not "psycinfo database") or "web of science" or scopus or embase)) or (MH "Systematic Review") or (MH "Meta Analysis") or (TI (meta-analy* or metaanaly*)) or (AB (meta-analy* or metaanaly*))) <i>+filter english en publicatiejaar vanaf 2016</i>
Database	Cochrane Database of Systematic Reviews (Wiley) (9 resultaten)
Zoektermen	((smoking OR cigarette* OR tobacco OR nicotin*) NEAR/2 (quit* OR cessat* OR stop OR stopping OR giving-up OR give-up OR abstin*)):ab,ti,kw AND (vaping:ab,ti,kw OR e-cig*:ab,ti,kw OR ecig*:ab,ti,kw OR electronic-cigarette*:ab,ti,kw OR electronic-nicotin*:ab,ti,kw OR ENNDS*:ab,ti,kw OR ENDS:ab,ti,kw OR vape:ab,ti,kw OR vapes:ab,ti,kw OR vapor:ab,ti,kw)
Database	Embase (embase.com) (186 resultaten)
Zoektermen	('smoking cessation'/exp/mj OR ((smoking OR cigarette* OR tobacco OR nicotin*) NEAR/2 (quit* OR cessat* OR stop OR stopping OR giving-up OR give-up OR abstin*)):ab,ti,kw) AND ('electronic cigarette'/exp/mj OR 'vaping'/exp/mj OR vaping:ab,ti,kw OR e-cig*:ab,ti,kw OR ecig*:ab,ti,kw OR electronic-cigarette*:ab,ti,kw OR electronic-nicotin*:ab,ti,kw OR ENNDS*:ab,ti,kw OR ENDS:ab,ti,kw OR vape:ab,ti,kw OR vapes:ab,ti,kw OR vapor:ab,ti,kw) AND [01-01-2016]/sd AND ([dutch]/lim OR [english]/lim) NOT ('conference abstract'/it OR 'editorial'/it OR 'letter'/it OR 'note'/it) AND ('meta analysis'/exp OR 'meta analysis (topic)'/exp OR metaanaly*:ti,ab OR 'meta analy*':ti,ab OR metanaly*:ti,ab OR 'systematic review'/de OR 'cochrane database of systematic reviews'/jt OR prisma:ti,ab OR prospero:ti,ab OR (((systemati* OR scoping OR umbrella OR 'structured literature') NEAR/3 (review* OR overview*)):ti,ab) OR ((systemic* NEAR/1 review*):ti,ab) OR (((systemati* OR literature OR database* OR 'data base*') NEAR/10 search*):ti,ab) OR (((structured OR comprehensive* OR systemic*) NEAR/3 search*):ti,ab) OR (((literature NEAR/3 review*):ti,ab) AND (search*:ti,ab OR database*:ti,ab OR 'data base*':ti,ab)) OR (('data extraction':ti,ab OR 'data source*':ti,ab) AND 'study selection':ti,ab) OR ('search strategy':ti,ab AND 'selection criteria':ti,ab) OR ('data source*':ti,ab AND 'data synthesis':ti,ab) OR medline:ab OR pubmed:ab OR embase:ab OR cochrane:ab OR (((critical OR rapid) NEAR/2 (review* OR overview* OR syntheses*)):ti) OR (((critical* OR rapid*) NEAR/3 (review* OR overview* OR syntheses*)):ab) AND (search*:ab OR database*:ab OR 'data base*':ab)) OR metasyntes*:ti,ab OR 'meta syntes*':ti,ab)
Totaal aantal resultaten (ontdubbeld)	554 referenties geïmporteerd in Endnote, 273 dubbelen verwijderd 281 resultaten
Eindsearch	06-11-2023

PubMed: 34 resultaten
PsycInfo (EBSCOhost): 8 resultaten
Cinahl (EBSCOhost): 9 resultaten
Cochrane Database of Systematic Reviews (Wiley): 3 resultaten
Embase: 40 resultaten
94 referenties geïmporteerd in EndNote, 40 dubbelen verwijderd → ontdebeld: 54 resultaten)

Uitgangsvraag	Is de e-sigaret aan te bevelen ter ondersteuning bij het stoppen met roken bij personen die gemotiveerd zijn om te stoppen met roken? - RCT's
Zoekdatum	12-01-2023
Database	PubMed (65 resultaten, Excl. SR's 50 resultaten)
Zoektermen	("Smoking Cessation"[Mj] OR smoking-cessat*[tiab] OR quit-smok*[tiab] OR quitting-smok*[tiab] OR stop-smok*[tiab] OR giving-up-smok*[tiab] OR ((smoking[tiab] OR cigarette*[tiab] OR tobacco[tiab] OR nicotine*[tiab]) AND (quit*[ti] OR cessat*[ti] OR giving-up[ti] OR give-up[ti] OR stop*[ti] OR abstin*[ti]))) AND ("Vaping"[Mh] OR "Electronic Nicotine Delivery Systems"[Mh] OR "E-Cigarette Vapor"[Mh] OR vaping[tiab] OR e-cig*[tiab] OR ecig*[tiab] OR electronic-cigarette*[tiab] OR electronic-nicotine*[tiab] OR ENNDS*[tiab] OR ENDS[tiab] OR vape[tiab] OR vapes[tiab] OR vapor[tiab]) AND ("2022/01/01"[PDat] : "3000/12/31"[PDat]) AND (dutch[la] OR english[la]) NOT ("case reports"[pt] OR letter[pt] OR comment[pt] OR editorial[pt]) AND ("Randomized Controlled Trial"[pt] OR ((random* AND (controlled OR control OR placebo OR versus OR vs OR group OR groups OR comparison OR compared OR arm OR arms OR crossover OR cross-over) AND (trial OR study)) OR ((single OR double OR triple) AND (masked OR blind*))))
Database	PsycInfo (EBSCOhost) (35 resultaten, Excl. SR's 29 resultaten)
Zoektermen	(MM "Nicotine Withdrawal" OR MM "Smoking Cessation" OR TI ("smoking cessat*" OR "quit smok*" OR "quitting smok*" OR "stop smok*" OR "giving up smok*") OR AB ("smoking cessat*" OR "quit smok*" OR "quitting smok*" OR "stop smok*" OR "giving up smok*")) AND (DE "Electronic Cigarettes" OR DE "Vaping" OR TI (vaping OR e-cig* OR ecig* OR electronic-cigarette* OR electronic-nicotine* OR ENNDS* OR ENDS OR vape OR vapes OR vapor) OR AB (vaping OR e-cig* OR ecig* OR electronic-cigarette* OR electronic-nicotine* OR ENNDS* OR ENDS OR vape OR vapes OR vapor)) AND (DE "Treatment Effectiveness Evaluation" OR DE "Clinical Trials" OR DE "Mental Health Program Evaluation" OR DE "Placebo" OR TI placebo* OR AB placebo* OR AB randomly OR TX random* OR TI trial OR AB trial OR TX ((singl* OR doubl* OR trebl* OR tripl*) N3 (blind* OR mask* OR dummy)) OR TI (control* N3 (trial* OR study OR studies OR group*)) OR AB (control* N3 (trial* OR study OR studies OR group*)) OR TI factorial* OR AB factorial* OR TI allocat* OR AB allocat* OR TI assign* OR AB assign* OR TI volunteer* OR AB volunteer* OR TI (crossover* OR "cross over*") OR AB (crossover* OR "cross over*") OR TX (quasi N5 (experimental OR random*))) <i>+filter engelstalig vanaf 2022</i>
Database	Cinahl (EBSCOhost) (78 resultaten, Excl. SR's 70 resultaten)
Zoektermen	(MH "Smoking Cessation" OR MH "Smoking Cessation Assistance (Iowa NIC)" OR MH "Smoking Cessation Programs" OR TI ("smoking cessat*" OR "quit smok*" OR "quitting smok*" OR "stop smok*" OR "giving up smok*") OR AB ("smoking cessat*" OR "quit smok*" OR "quitting smok*" OR "stop smok*" OR "giving up smok*")) AND (MH "Electronic Cigarettes" OR MH "Vaping" OR TI (vaping OR e-cig* OR ecig* OR electronic-cigarette* OR electronic-nicotine* OR ENNDS* OR ENDS OR vape OR vapes OR vapor) OR AB (vaping OR e-cig* OR ecig* OR electronic-cigarette* OR electronic-nicotine* OR ENNDS* OR ENDS OR vape OR vapes OR vapor)) AND ((MH "Clinical Trials+") OR (PT (Clinical trial)) OR (MH "Random Assignment") OR (MH

	"Quantitative Studies") OR (TX ((clini* N1 trial*) OR (singl* N1 blind*) OR (singl* N1 mask*) OR (doubl* N1 blind*) OR (doubl* N1 mask*) OR (tripl* N1 blind*) OR (tripl* N1 mask*) OR (random* N1 allocat*) OR placebo* OR ((waitlist* OR wait* and list*)) and (control* OR group)) OR "treatment as usual" OR tau OR (control* N3 (trial* OR study OR studies OR group*)) OR randomized OR randomised))) <i>+filter english, vanaf 2022</i>
Database	Embase (embase.com) (110 resultaten, Excl. SR's 90 resultaten)
Zoektermen	('smoking cessation'/exp OR ((smoking OR cigarette* OR tobacco OR nicotin*) NEAR/2 (quit* OR cessat* OR stop OR stopping OR giving-up OR give-up OR abstin*)):ab,ti,kw) AND ('electronic cigarette'/exp/mj OR 'vaping'/exp/mj OR vaping:ab,ti,kw OR e-cig*:ab,ti,kw OR ecig*:ab,ti,kw OR electronic-cigarette*:ab,ti,kw OR electronic-nicotin*:ab,ti,kw OR ENDS*:ab,ti,kw OR ENDS:ab,ti,kw OR vape:ab,ti,kw OR vapes:ab,ti,kw OR vapor:ab,ti,kw) AND [01-01-2022]/sd AND ([dutch]/lim OR [english]/lim) NOT ('conference abstract'/it OR 'editorial'/it OR 'letter'/it OR 'note'/it) AND ('clinical trial'/exp OR 'randomization'/exp OR 'single blind procedure'/exp OR 'double blind procedure'/exp OR 'crossover procedure'/exp OR 'placebo'/exp OR 'prospective study'/exp OR rct:ab,ti OR random*:ab,ti OR 'single blind':ab,ti OR 'double blind':ab,ti OR 'randomised controlled trial':ab,ti OR 'randomized controlled trial'/exp OR placebo*:ab,ti)
Totaal aantal resultaten (ontdubbeld)	239 referenties geïmporteerd in Endnote, 86 dubbelen verwijderd 153 resultaten
Eindsearch	06-11-2023 PubMed: 29 resultaten PsycInfo (EBSCOhost): 28 resultaten Cinahl (EBSCOhost): 35 resultaten Embase: 74 resultaten 166 referenties geïmporteerd in EndNote, 68 dubbelen verwijderd → ontdubbeld: 98 resultaten

Uitgangsvraag	Is cytisine aan te bevelen ter ondersteuning bij het stoppen met roken? - SR's
Zoekdatum	25-11-2022
Database	PubMed (21 resultaten)
Zoektermen	("Smoking Cessation"[Mh] OR smoking-cessat*[tiab] OR quit-smok*[tiab] OR quitting-smok*[tiab] OR stop-smok*[tiab] OR giving-up-smok*[tiab] OR ((smoking[tiab] OR cigarette*[tiab] OR tobacco[tiab] OR nicotin*[tiab]) AND (quit*[ti] OR cessat*[ti] OR giving-up[ti] OR give-up[ti] OR stop*[ti] OR abstin*[ti]))) AND ("cytisine"[Supplementary Concept] OR cytisin*[tiab] OR cytiton[tiab] OR citizin*[tiab] OR cystisin*[tiab] OR tabex[tiab] OR cytisiniclin*[tiab] OR decigatan[tiab] OR nicoferin[tiab]) AND (dutch[la] OR english[la]) NOT ("case reports"[pt] OR letter[pt] OR comment[pt] OR editorial[pt]) AND ("Meta-Analysis" [Publication Type] OR "Meta-Analysis as Topic"[Mesh] OR metaanaly*[tiab] OR meta-analy*[tiab] OR metanaly*[tiab] OR "Systematic Review" [Publication Type] OR systematic[sb] OR "Cochrane Database Syst Rev"[Journal] OR prisma[tiab] OR preferred reporting items[tiab] OR prospero[tiab] OR ((systemati*[ti] OR scoping[ti] OR umbrella[ti] OR structured literature[ti]) AND (review*[ti] OR overview*[ti])) OR systematic review*[tiab] OR scoping review*[tiab] OR umbrella review*[tiab] OR structured literature review*[tiab] OR systematic qualitative review*[tiab] OR systematic quantitative review*[tiab] OR systematic search and review[tiab] OR systematized review[tiab] OR systematised review[tiab] OR systemic review[tiab] OR systematic literature review*[tiab] OR systematic integrative literature review*[tiab] OR systematically review*[tiab] OR scoping literature review*[tiab] OR systematic critical review[tiab] OR

	systematic integrative review*[tiab] OR systematic evidence review[tiab] OR Systematic integrative literature review*[tiab] OR Systematic mixed studies review*[tiab] OR Systematized literature review*[tiab] OR Systematic overview*[tiab] OR Systematic narrative review*[tiab] OR ((systemati*[tiab] OR literature[tiab] OR database*[tiab] OR data-base*[tiab] OR structured[tiab] OR comprehensive*[tiab] OR systemic*[tiab]) AND search*[tiab]) OR (Literature[ti] AND review[ti] AND (database*[tiab] OR data-base*[tiab] OR search*[tiab])) OR ((data extraction[tiab] OR data source*[tiab]) AND study selection[tiab]) OR (search strategy[tiab] AND selection criteria[tiab]) OR (data source*[tiab] AND data synthesis[tiab]) OR medline[tiab] OR pubmed[tiab] OR embase[tiab] OR Cochrane[tiab] OR ((critical[ti] OR rapid[ti]) AND (review*[ti] OR overview*[ti] OR synthes*[ti])) OR (((critical*[tiab] OR rapid*[tiab]) AND (review*[tiab] OR overview*[tiab] OR synthes*[tiab]) AND (search*[tiab] OR database*[tiab] OR data-base*[tiab])))) OR metasyntes*[tiab] OR meta-syntes*[tiab])
Database	PsycInfo (EBSCOhost) (4 resultaten)
Zoektermen	(DE "Nicotine Withdrawal" OR DE "Smoking Cessation" OR TI ("smoking cessat*" OR "quit smok*" OR "quitting smok*" OR "stop smok*" OR "giving up smok*") OR AB ("smoking cessat*" OR "quit smok*" OR "quitting smok*" OR "stop smok*" OR "giving up smok*")) AND (TI (cytisin* OR cytiton OR citizin* OR cystisin* OR tabex OR cytisiniclin* OR decigatan OR nicoferin) OR AB (cytisin* OR cytiton OR citizin* OR cystisin* OR tabex OR cytisiniclin* OR decigatan OR nicoferin)) AND ((TI (systematic* n3 review*)) or (AB (systematic* n3 review*)) or (TI (systematic* n3 bibliographic*)) or (AB (systematic* n3 bibliographic*)) or (TI (systematic* n3 literature)) or (AB (systematic* n3 literature)) or (TI (comprehensive* n3 literature)) or (AB (comprehensive* n3 literature)) or (TI (comprehensive* n3 bibliographic*)) or (AB (comprehensive* n3 bibliographic*)) or (TI (integrative n3 review)) or (AB (integrative n3 review)) or (JN "Cochrane Database of Systematic Reviews") or (TI (information n2 synthesis)) or (TI (data n2 synthesis)) or (AB (information n2 synthesis)) or (AB (data n2 synthesis)) or (TI (data n2 extract*)) or (AB (data n2 extract*)) or (TI (medline or pubmed or psyclit or cinahl or (psycinfo not "psycinfo database") or "web of science" or scopus or embase)) or (AB (medline or pubmed or psyclit or cinahl or (psycinfo not "psycinfo database") or "web of science" or scopus or embase)) or (MH "Systematic Review") or (MH "Meta Analysis") or (TI (meta-analy* or metaanaly*)) or (AB (meta-analy* or metaanaly*))) +filter engelstalig
Database	Cinahl (EBSCOhost) (16 resultaten)
Zoektermen	(MH "Smoking Cessation" OR MH "Smoking Cessation Assistance (Iowa NIC)" OR MH "Smoking Cessation Programs" OR TI ("smoking cessat*" OR "quit smok*" OR "quitting smok*" OR "stop smok*" OR "giving up smok*") OR AB ("smoking cessat*" OR "quit smok*" OR "quitting smok*" OR "stop smok*" OR "giving up smok*")) AND (TI (cytisin* OR cytiton OR citizin* OR cystisin* OR tabex OR cytisiniclin* OR decigatan OR nicoferin) OR AB (cytisin* OR cytiton OR citizin* OR cystisin* OR tabex OR cytisiniclin* OR decigatan OR nicoferin)) AND ((TI (systematic* n3 review*)) or (AB (systematic* n3 review*)) or (TI (systematic* n3 bibliographic*)) or (AB (systematic* n3 bibliographic*)) or (TI (systematic* n3 literature)) or (AB (systematic* n3 literature)) or (TI (comprehensive* n3 literature)) or (AB (comprehensive* n3 literature)) or (TI (comprehensive* n3 bibliographic*)) or (AB (comprehensive* n3 bibliographic*)) or (TI (integrative n3 review)) or (AB (integrative n3 review)) or (JN "Cochrane Database of Systematic Reviews") or (TI (information n2 synthesis)) or (TI (data n2 synthesis)) or (AB (information n2 synthesis)) or (AB (data n2 synthesis)) or (TI (data n2 extract*)) or (AB (data n2 extract*)) or (TI (medline or pubmed or psyclit or cinahl or (psycinfo not "psycinfo database") or "web of science" or scopus or embase)) or (AB (medline or pubmed or psyclit or cinahl or (psycinfo not "psycinfo database") or "web of science" or scopus or embase)) or (MH "Systematic Review") or (MH "Meta Analysis") or (TI (meta-analy* or metaanaly*)) or (AB (meta-analy* or metaanaly*))) +filter english
Database	Cochrane Database of Systematic Reviews (Wiley) (2 resultaten)

Zoektermen	((smoking OR cigarette* OR tobacco OR nicotin*) NEAR/2 (quit* OR cessat* OR stop OR stopping OR giving-up OR give-up OR abstin*)):ab,ti,kw AND (cytisin*:ab,ti,kw OR cytiton:ab,ti,kw OR citizin*:ab,ti,kw OR cystisin*:ab,ti,kw OR tabex:ab,ti,kw OR cytisiniclin*:ab,ti,kw OR decigatan:ab,ti,kw OR nicoferin:ab,ti,kw)
Database	Embase (embase.com) (44 resultaten)
Zoektermen	('smoking cessation'/exp OR ((smoking OR cigarette* OR tobacco OR nicotin*) NEAR/2 (quit* OR cessat* OR stop OR stopping OR giving-up OR give-up OR abstin*)):ab,ti,kw) AND ('cytisine'/exp OR cytisin*:ab,ti,kw OR cytiton:ab,ti,kw OR citizin*:ab,ti,kw OR cystisin*:ab,ti,kw OR tabex:ab,ti,kw OR cytisiniclin*:ab,ti,kw OR decigatan:ab,ti,kw OR nicoferin:ab,ti,kw) AND ([dutch]/lim OR [english]/lim) NOT ('conference abstract'/it OR 'editorial'/it OR 'letter'/it OR 'note'/it) AND ('meta analysis'/exp OR 'meta analysis (topic)'/exp OR metaanaly*:ti,ab OR 'meta analy*:ti,ab OR metanaly*:ti,ab OR 'systematic review'/de OR 'cochrane database of systematic reviews'/jt OR prisma:ti,ab OR prospero:ti,ab OR (((systemati* OR scoping OR umbrella OR 'structured literature') NEAR/3 (review* OR overview*)):ti,ab) OR ((systemic* NEAR/1 review*):ti,ab) OR (((systemati* OR literature OR database* OR 'data base*') NEAR/10 search*):ti,ab) OR (((structured OR comprehensive* OR systemic*) NEAR/3 search*):ti,ab) OR (((literature NEAR/3 review*):ti,ab) AND (search*:ti,ab OR database*:ti,ab OR 'data base*:ti,ab)) OR (('data extraction':ti,ab OR 'data source*':ti,ab) AND 'study selection':ti,ab) OR ('search strategy':ti,ab AND 'selection criteria':ti,ab) OR ('data source*':ti,ab AND 'data synthesis':ti,ab) OR medline:ab OR pubmed:ab OR embase:ab OR cochrane:ab OR (((critical OR rapid) NEAR/2 (review* OR overview* OR syntheses*)):ti) OR (((critical* OR rapid*) NEAR/3 (review* OR overview* OR syntheses*)):ab) AND (search*:ab OR database*:ab OR 'data base*':ab)) OR metasyntes*:ti,ab OR 'meta syntheses*':ti,ab)
Totaal aantal resultaten (ontdubbeld)	87 referenties geïmporteerd in Endnote, 41 dubbel verwijderd → ontdubbeld: 46 resultaten
Eindsearch	06-11-2023 PubMed: 5 resultaten PsycInfo (EBSCOhost): 0 resultaten Cinahl (EBSCOhost): 1 resultaten Cochrane Database of Systematic Reviews (Wiley): 2 resultaten Embase: 8 resultaten 16 referenties geïmporteerd in EndNote, 9 dubbel verwijderd → ontdubbeld: 7 resultaten

Uitgangsvraag	Is cytisine aan te bevelen ter ondersteuning bij het stoppen met roken? - RCT's
Zoekdatum	25-11-2022
Database	PubMed (30 resultaten, Excl. SR's 19 resultaten)
Zoektermen	("Smoking Cessation"[Mh] OR smoking-cessat*[tiab] OR quit-smok*[tiab] OR quitting-smok*[tiab] OR stop-smok*[tiab] OR giving-up-smok*[tiab] OR ((smoking[tiab] OR cigarette*[tiab] OR tobacco[tiab] OR nicotin*[tiab]) AND (quit*[ti] OR cessat*[ti] OR giving-up[ti] OR give-up[ti] OR stop*[ti] OR abstin*[ti]))) AND ("cytisine"[Supplementary Concept] OR cytisin*[tiab] OR cytiton[tiab] OR citizin*[tiab] OR cystisin*[tiab] OR tabex[tiab] OR cytisiniclin*[tiab] OR decigatan[tiab] OR nicoferin[tiab]) AND (dutch[la] OR english[la]) NOT ("case reports"[pt] OR letter[pt] OR comment[pt] OR editorial[pt]) AND ("Randomized Controlled Trial"[pt] OR ((random*[tiab] AND (controlled[tiab] OR control[tiab] OR placebo[tiab] OR versus[tiab] OR vs[tiab] OR group[tiab] OR groups[tiab] OR comparison[tiab] OR compared[tiab] OR arm[tiab] OR arms[tiab] OR crossover[tiab] OR cross-over[tiab]) AND (trial[tiab] OR study[tiab])) OR ((single[tiab] OR double[tiab] OR

	triple[tiab]) AND (masked[tiab] OR blind*[tiab]))))
Database	PsycInfo (EBSCOhost) (19 resultaten, Excl. SR's 16 resultaten)
Zoektermen	(DE "Nicotine Withdrawal" OR DE "Smoking Cessation" OR TI ("smoking cessat*" OR "quit smok*" OR "quitting smok*" OR "stop smok*" OR "giving up smok*") OR AB ("smoking cessat*" OR "quit smok*" OR "quitting smok*" OR "stop smok*" OR "giving up smok*") AND (TI (cytisin* OR cytiton OR citizin* OR cystisin* OR tabex OR cytisiniclin* OR decigatan OR nicoferin) OR AB (cytisin* OR cytiton OR citizin* OR cystisin* OR tabex OR cytisiniclin* OR decigatan OR nicoferin)) AND (DE "Treatment Effectiveness Evaluation" OR DE "Clinical Trials" OR DE "Mental Health Program Evaluation" OR DE "Placebo" OR TI placebo* OR AB placebo* OR AB randomly OR TX randomi* OR TI trial OR AB trial OR TX ((singl* OR doubl* OR trebl* OR tripl*) N3 (blind* OR mask* OR dummy)) OR TI (control* N3 (trial* OR study OR studies OR group*)) OR AB (control* N3 (trial* OR study OR studies OR group*)) OR TI factorial* OR AB factorial* OR TI allocat* OR AB allocat* OR TI assign* OR AB assign* OR TI volunteer* OR AB volunteer* OR TI (crossover* OR "cross over*") OR AB (crossover* OR "cross over*") OR TX (quasi N5 (experimental OR random*))) <i>+filter engelstalig</i>
Database	Cinahl (EBSCOhost) (31 resultaten, Excl. SR's 20 resultaten)
Zoektermen	(MH "Smoking Cessation" OR MH "Smoking Cessation Assistance (Iowa NIC)" OR MH "Smoking Cessation Programs" OR TI ("smoking cessat*" OR "quit smok*" OR "quitting smok*" OR "stop smok*" OR "giving up smok*") OR AB ("smoking cessat*" OR "quit smok*" OR "quitting smok*" OR "stop smok*" OR "giving up smok*") AND (TI (cytisin* OR cytiton OR citizin* OR cystisin* OR tabex OR cytisiniclin* OR decigatan OR nicoferin) OR AB (cytisin* OR cytiton OR citizin* OR cystisin* OR tabex OR cytisiniclin* OR decigatan OR nicoferin)) AND ((MH "Clinical Trials+") OR (PT (Clinical trial)) OR (MH "Random Assignment") OR (MH "Quantitative Studies") OR (TX ((clini* N1 trial*) OR (singl* N1 blind*) OR (singl* N1 mask*) OR (doubl* N1 blind*) OR (doubl* N1 mask*) OR (tripl* N1 blind*) OR (tripl* N1 mask*) OR (random* N1 allocat*) OR placebo* OR ((waitlist* OR wait* and list*)) and (control* OR group)) OR "treatment as usual" OR tau OR (control* N3 (trial* OR study OR studies OR group*)) OR randomized OR randomised))) <i>+filter english</i>
Database	Embase (embase.com) (102 resultaten, Excl. SR's 71 resultaten)
Zoektermen	('smoking cessation'/exp OR ((smoking OR cigarette* OR tobacco OR nicotin*) NEAR/2 (quit* OR cessat* OR stop OR stopping OR giving-up OR give-up OR abstin*)):ab,ti,kw) AND ('cytisine'/exp OR cytisin*:ab,ti,kw OR cytiton:ab,ti,kw OR citizin*:ab,ti,kw OR cystisin*:ab,ti,kw OR tabex:ab,ti,kw OR cytisiniclin*:ab,ti,kw OR decigatan:ab,ti,kw OR nicoferin:ab,ti,kw) AND ([dutch]/lim OR [english]/lim) NOT ('conference abstract'/it OR 'editorial'/it OR 'letter'/it OR 'note'/it) AND ('clinical trial'/exp OR 'randomization'/exp OR 'single blind procedure'/exp OR 'double blind procedure'/exp OR 'crossover procedure'/exp OR 'placebo'/exp OR 'prospective study'/exp OR rct:ab,ti OR random*:ab,ti OR 'single blind':ab,ti OR 'double blind':ab,ti OR 'randomised controlled trial':ab,ti OR 'randomized controlled trial'/exp OR placebo*:ab,ti)
Totaal aantal resultaten (ontdubbeld)	126 referenties geïmporteerd in Endnote, 43 dubbelen verwijderd → ontdubbeld: 83 resultaten
Eindsearch	06-11-2023 PubMed: 4 resultaten PsycInfo (EBSCOhost): 2 resultaten Cinahl (EBSCOhost): 5 resultaten Embase: 8 resultaten

19 referenties geïmporteerd in EndNote, 10 dubbelen verwijderd → ontdubbeld:
9 resultaten

Overige uitgangsvragen

Voor de zoekstrategieën behorend bij de andere uitgangsvragen (e-health, kort stopadvies, kortdurende gedragsmatige interventie, minderen als opmaat tot stoppen & stoppen met de e-sigaret) zie de bijlagen bij de MDR Tabaks- en nicotineverslaving (2024).

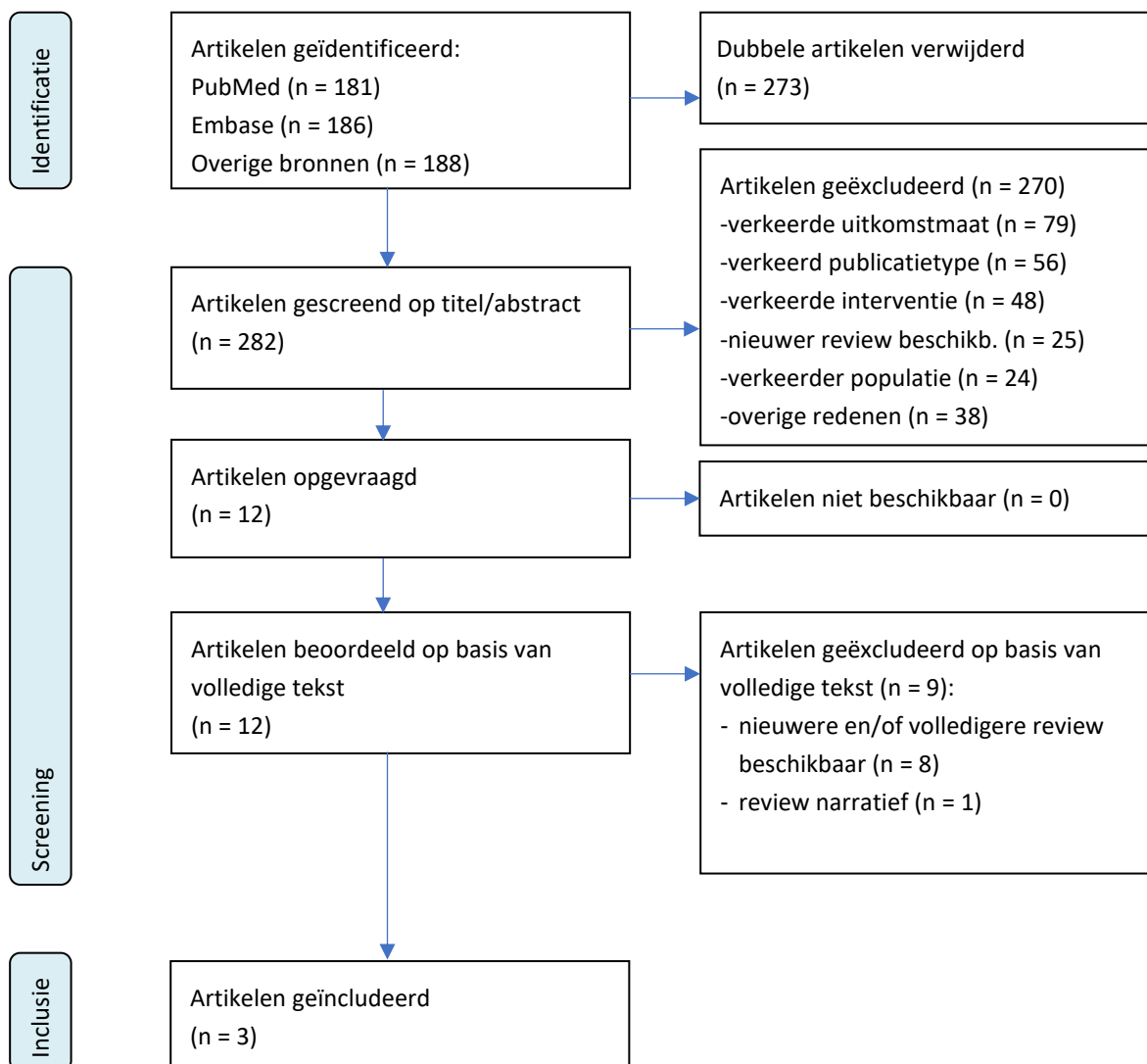
Bijlage 5 PRISMA-stroomdiagram per zoekvraag

Uit: Page MJ, McKenzie JE, Bossuyt PM, Boutron I, Hoffmann TC, Mulrow CD, et al. The PRISMA 2020 statement: an updated guideline for reporting systematic reviews. BMJ 2021;372:n71.

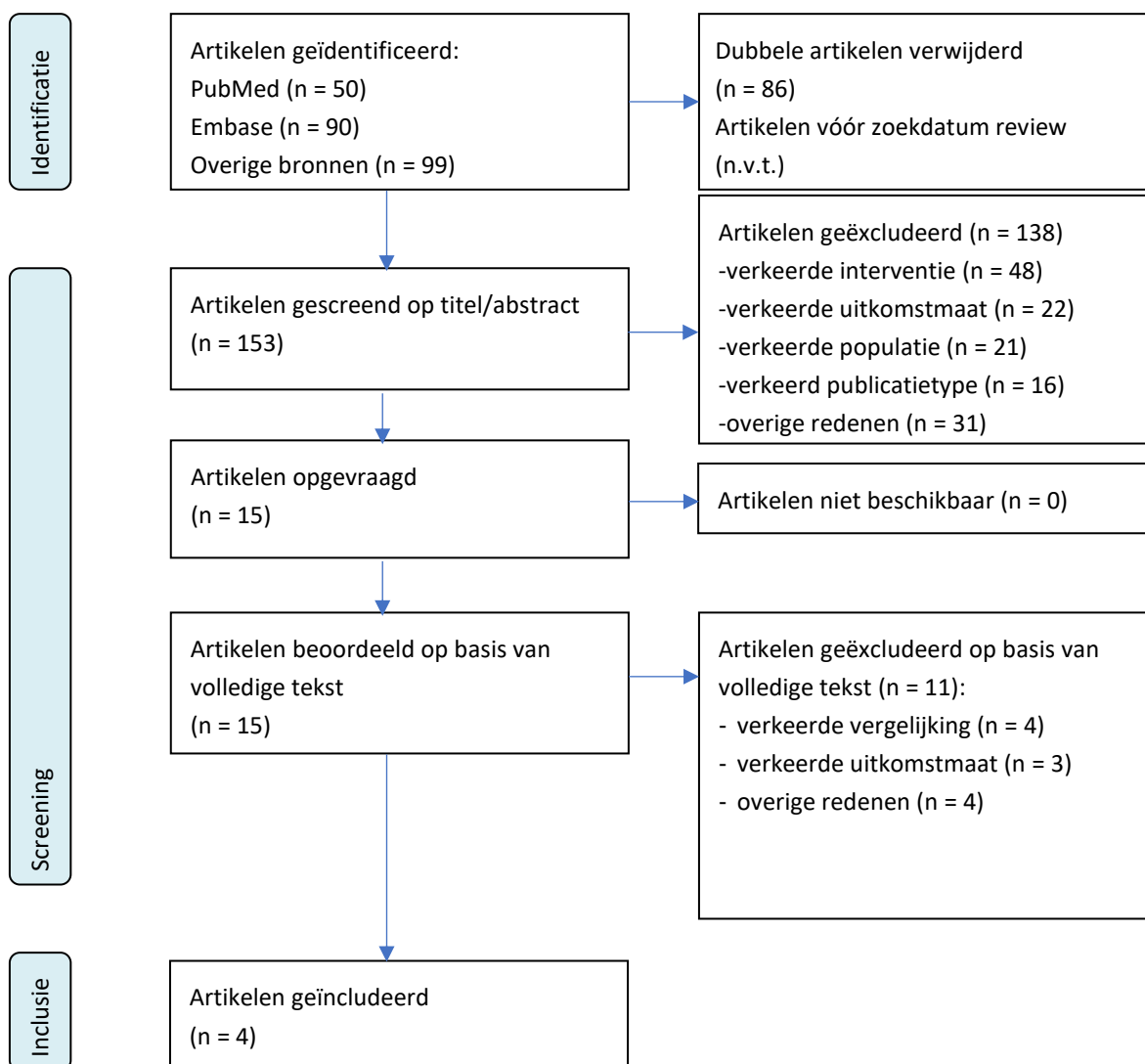
Uitgangsvraag

Is de e-sigaret aan te bevelen ter ondersteuning bij het stoppen met roken bij personen die gemotiveerd zijn om te stoppen met roken?

Systematische reviews

RCT's

Uitgangsvraag

Is cytisinicline aan te bevelen ter ondersteuning bij het stoppen met roken?

Systematische reviews

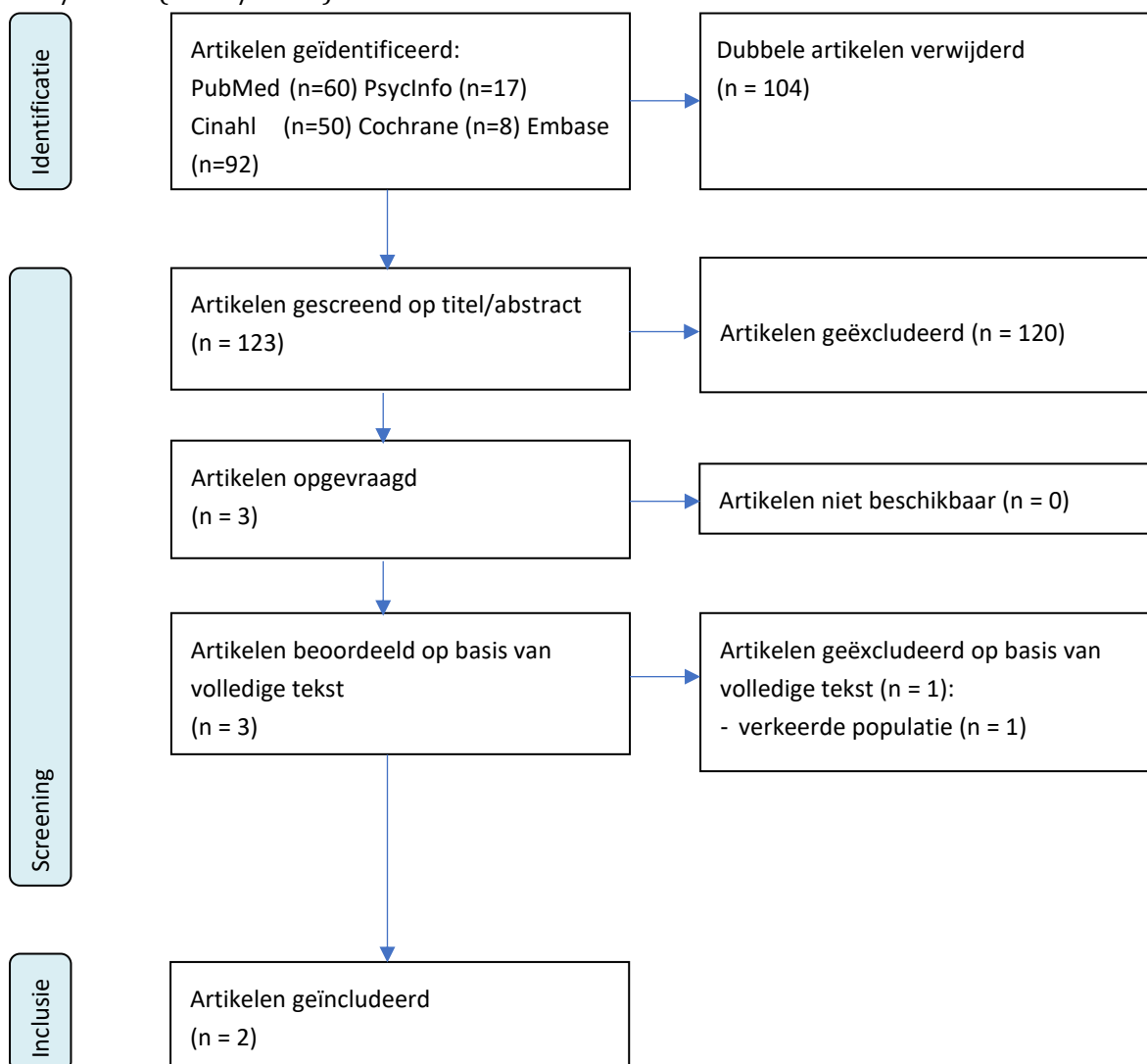
RCT's

Uitgangsvraag

Welke behandeling met nicotinevervangende middelen (NVM) is veilig aan te bevelen ter ondersteuning bij het stoppen met roken bij zwangeren?

SRs / RCT's (n=63 / n=62)

Overige uitgangsvragen

Voor de uitwerking behorend bij de andere uitgangsvragen (e-health, kort stopadvies, kortdurende gedragsmatige interventie, minderen als opmaat tot stoppen & stoppen met de e-sigaret) zie de bijlagen bij de MDR Tabaks- en nicotineverslaving (2024).

Bijlage 6 Uitgesloten artikelen na full-tekst beoordeling

Uitgangsvraag:

Is de e-sigaret aan te bevelen ter ondersteuning bij het stoppen met roken bij personen die gemotiveerd zijn om te stoppen met roken?

Uitgesloten artikelen uit de zoekactie naar systematische reviews

Auteur en jaar	Redenen voor exclusie
Vanderkam 2022	Review met recentere zoekdatum en volledigere data beschikbaar
Li 2022	Review met recentere zoekdatum en volledigere data beschikbaar
Hanewinkel 2022	Nieuwer en breder/ vollediger review beschikbaar
Amanian 2022	Review (te) narratief
Butler 2022	Nieuwere review beschikbaar
Zhang 2021	Nieuwere review beschikbaar
Wang 2021	Nieuwere review beschikbaar
Thomas 2021	Nieuwere review beschikbaar
Quigley 2021	Nieuwere review beschikbaar

Uitgesloten artikelen uit de zoekactie naar RCT's

Auteur en jaar	Redenen voor exclusie
Myers Smith 2022	Zit al in geïnccludeerde review (Hartmann)
Pratt 2022	Niet juiste vergelijking
Okuyemi 2022	Niet juiste uitkomstmaat
Myers Smith 2022	Zelfde als bovenste van dit lijstje; dubbeling
Hajek 2022	Niet juiste publicatietype; is correctie van Hajek 2022
Sharma 2022	Niet juiste vergelijking
Morphett 2022	Niet juiste vergelijking
Mahoney 2022	Niet juiste uitkomstmaat
Leavens 2022	Niet juiste vergelijking
Heller 2022	Niet juiste publicatietype; narratieve review
Hardie 2022	Niet juiste uitkomstmaat

Uitgesloten RCT's uit bestaande systematische review

Auteur en jaar	Redenen voor exclusie
n.v.t.	

Uitgangsvraag:

Is cytisinicline aan te bevelen ter ondersteuning bij het stoppen met roken?

Uitgesloten artikelen uit de zoekactie naar systematische reviews

Auteur en jaar	Redenen voor exclusie
Nagano, 2019	Narratieve review
West, 2018	Narratieve review
Karnieg, 2018	Verkeerd publicatietype ('practice')
Gómez-Coronado, 2018	Nieuwere review beschikbaar
Ghamri, 2018	Narratieve review
Cahill, 2016	Nieuwere review beschikbaar
West, 2015	Narratieve review
Samet, 2014	Verkeerd publicatietype (commentaar)
Maity, 2014	Narratieve review
Leaviss, 2014	Nieuwere review beschikbaar
Rogers, 2013	Verkeerd publicatietype (commentaar)
Hartmann-Boyce, 2013	Verkeerd publicatietype (commentaar)
Hajek, 2013	Nieuwere review beschikbaar
Cahill, 2013	Nieuwere review beschikbaar
Prochazka, 2012	Verkeerd publicatietype (commentaar)
Cahill, 2012	Update review beschikbaar
Cahill, 2011	Update review beschikbaar
Cahill, 2010	Update review beschikbaar
Einarson, 2009	Verkeerde populatie
Singh, 2008	Achtergrondartikel
Lancaster, 2008	Verkeerd publicatietype ('expert opinion')
Cahill, 2008	Update review beschikbaar
Cahill, 2007	Update review beschikbaar
Etter, 2006	Nieuwere review beschikbaar

Uitgesloten artikelen uit de zoekactie naar RCT's

Auteur en jaar	Redenen voor exclusie
Nides, 2021	Verkeerde uitkomstmaat (gestopt met roken na 4-8 weken, NIET na 6 maanden)
Walker, 2021	Afwijkende medicatieduur Cytisine (12 weken i.p.v. 25 dagen)

Uitgesloten RCT's uit bestaande systematische review

Auteur en jaar	Redenen voor exclusie
Paun, 1968	Verkeerde uitkomstmaat (gestopt met roken na 8 weken, NIET na 6 maanden)
Schmidt, 1974	Verkeerde uitkomstmaat (gestopt met roken na 3 maanden, NIET na 6 maanden)
Marakulin, 1984	Verkeerde uitkomstmaat (gestopt met roken na 3 weken, NIET na 6 maanden) Verkeerde controlegroep (autogene training i.p.v. placebo)
Monova, 2004	Verkeerde uitkomstmaat (gestopt met roken na 26 dagen, NIET na 6 maanden)
Levshin, 2009	Verkeerde uitkomstmaat (gestopt met roken na 12 weken, NIET na 6 maanden)

Uitgangsvraag

Welke behandeling met nicotinevervangende middelen (NVM) is veilig aan te bevelen ter ondersteuning bij het stoppen met roken bij zwangeren?

Uitgesloten systematische review

Auteur en jaar	Redenen voor exclusie
Hartmann-Boyce, 2018	Verkeerde populatie (alle volwassenen die wilden stoppen met roken en ouder dan de andere reviews)

Overige uitgangsvragen

Voor de uitwerking behorend bij de andere uitgangsvragen (e-health, kort stopadvies, kortdurende gedragsmatige interventie, minderen als opmaat tot stoppen & stoppen met de e-sigaret) zie de bijlagen bij de MDR Tabaks- en nicotineverslaving (2024).

Bijlage 7 Samenvatting onderzoekskarakteristieken

Uitgangsvraag:

Is de e-sigaret aan te bevelen ter ondersteuning bij het stoppen met roken bij personen die gemotiveerd zijn om te stoppen met roken?

Geïnccludeerde artikelen cochrane review Hartmann 2022 voor de verschillende vergelijkingen met nicotinehoudende e-sigaretten

Vs. e-sig (zonder nicotine)	Setting (n)	Interventie (weken)	Studie design RCT? Uitkomstmaten	Rob
Bullen 2013 (Nw Ze)*	Comm. (657)	16 mg/ml cartridge (13)	Rct; gestopt, bijw., product gebr.	Laag
Caponnetto 2013 (It)*	Comm. (300)	7,2 mg/ml cartri. (12)	Rct; gestopt, bijwerkingen	Laag
Cobb 2021 (USA)*	Comm. (520)	8 of 36 mg/ml cart. (24)	Rct; gestopt, bijw., product gebr.	Laag
Eisenberg `20 (Cnd)*	Comm. (376)	15 mg/ml cartridge (12)	Rct; gestopt, bijw., product gebr.	Laag
Lucchiari 2020 (It.)*	Screen. (210)	8 mg/ml cartridge (12)	Rct; gestopt	Laag
Meier 2017 (USA)	Comm. (24)	16 mg/ml cartridge (3)	Rct; bijwerkingen	Ond.
George 2019 (UK)*	3e lijn (114)	16 mg/ml cartridge (4)	Rct; bijwerkingen	Ond.
NCT03492463 (USA)	Onb. (94)	Eigen cartridge\$ (8)	Rct; bijwerkingen	Ond.
Okuyemi 2022 (USA)	Comm. (234)	24 mg/ml cartridge (6)	Rct; bijwerkingen	Laag
Vs. NVM				
Bullen 2013 (Nw Ze)*	Comm. (657)	16 mg/ml cart vs patch (13)	Rct; gestopt, bijw., product gebr.	Laag
Hajek 2019 (UK)*	Comm. (886)	18 mg/ml cart. vs nvm (> 4)	Rct; gestopt, bijw., product gebr.	Laag
Lee 2018 (USA)*	2e lijn (50)	4,5% cart. vs patch (6)	Rct; gestopt, bijw., product gebr.	Laag
Myers-Sm. 2022 (UK)*	Comm. (135)	Eigen cart.\$ vs nvm (8)	Rct; gestopt, bijw., product gebr.	Laag
Russell 2021 (UK)*	Onb. (426)	Eigen cart.\$ vs nvm (12)	Rct; gestopt, product gebruik	Ond.
Vs. gedragsmatige of geen ondersteuning				
Begh 2021 (Engeland)	1e lijn (325)	18 mg/ml refill vs cau (8)	Rand. Blind; gestopt, bijw.	Laag
Dawkins 2020 (UK)	Comm (80)	18 mg/ml refill vs cau (24)	Prosp. coh.; gestopt	Hoog
Eisenberg `20 (Cnd)*	Comm. (376)	15 mg/ml crt. vs coun. (12)	Rct; gestopt, bijwerkingen	Laag
Halpern 2018 (USA)	Com. (6006)	1,5% cartri. vs cau (26)	Rct; gestopt	Ond.
Holliday 2019 (UK)	1e lijn (80)	18 mg/ml refill vs cau (26)	Rct; gestopt, bijwerkingen	Laag
Lucchiari 2020 (It.)*	Screen. (210)	8 mg crt. vs couns. (12)	Rct; gestopt	Laag
Pratt 2022 (USA)	1e lijn (240)	Onb. Cart. vs cau (8)	Rct; gestopt, bijwerkingen	Ond.
Walele 2018 (UK)*	Comm. (420)	16 mg/ml cartri. vs cau (12)	Rct met cohort; bijwerkingen	Ond.
Carpenter `17 (USA)*	Comm. (68)	16 mg/ml cartri. vs cau (16)	Rand. Paral. open; bijwerkingen	Ond.
George 2019 (UK)*	3e lijn (114)	16 mg/ml cartri. vs cau (4)	Rct; bijwerkingen	Ond.
Pulvers 2020 (USA)*	Comm. (186)	24 mg/ml cartri. vs cau (6)	Rct; bijwerkingen	Laag
Edmiston 2022 (USA)*	Comm. (450)	4% cartrid. vs cau (12)	Rct; bijwerkingen	Ond.

Bijw. = bijwerkingen; cau = care as usual = gebruikelijke zorg; comm. = community = algemene bevolking;

coun = counseling = gesprekken; Onb. = onbekend; Ond. = onduidelijk (RoB niet laag, niet hoog); Screen = bij lang screening;

* = indirecte betrokkenheid van de industrie; \$ = nicotinebevattend; refill = e-sigaret wordt steeds bijgevuld; cartridge = voorgevuld patroon/ capsule dat je in de e-sigaret doet.

Uitkomstmaat 'Bijwerkingen' {Lucchiari 2022}

Uitkomstmaten		Bijwerkingen (zelf-gerapporteerd)			
		Hoesten	Slijm	Ademnood	Bronchitis
Na 6 maanden					
E-sigaret	Gestopt	14%	8%	46%	7%
	Niet gestopt	63%	67%	86%	25%
E-sigaret zonder nicotine	Gestopt	6%	10%	70%	10%
	Niet gestopt	46%	50%	82%	19%
Gebruikelijke zorg	Gestopt	9%	14%	72%	4%
	Niet gestopt	62%	59%	76%	11%
Na 12 maanden					
E-sigaret	Gestopt	13%	10%	61%	9%
	Niet gestopt	51%	47%	80%	15%
E-sigaret zonder nicotine	Gestopt	13%	13%	63%	10%
	Niet gestopt	37%	40%	72%	10%
Gebruikelijke zorg	Gestopt	10%	13%	60%	13%
	Niet gestopt	40%	43%	82%	8%

Uitgangsvraag: *Is cytisinicline aan te bevelen ter ondersteuning bij het stoppen met roken?*

Tabel onderzoekskarakteristieken

Auteur, publicatiejaar, land, sponsoring.	Populatie	Interventie (aantal patiënten)	Controle (aantal patiënten)	Uitkomstmaten, follow-up
Scharfenberg, 1971, Duitsland, geen informatie over sponsoring.	Leeftijd, geslacht en rook-frequentie onbekend	Cytisine (n=607) (support bij start en na 4-6 weken)	Placebo (n=607) (support bij start en na 4-6 weken)	Gestopt met roken na 6 maanden en 2 jaar
Vinnikov, 2008, Kirgyzstan, geen informatie over sponsoring.	20 jaar en ouder Gem. lft 39 jaar 97% man >15 sigaretten/dag Geen chronische aandoening Mijnwerkers	Cytisine (n=85) (support in week 8 en week 26)	Placebo (n=86) (support in week 8 en week 26)	Gestopt met roken na 6 maanden Kwaliteit van leven Bijwerkingen
West, 2011, Polen, industrie leverde medicatie en randomisatieschema, verder geen input.	Volwassenen Gem. lft 48 jaar 46% man >10 sigaretten/dag	Cytisine (n=370) (support bij start en in week 4)	Placebo (n=370) (support bij start en in week 4)	Gestopt met roken na 6 maanden en 1 jaar Bijwerkingen
Phusahat, 2022, Thailand, geen 'conflict of interest' beschreven.	18-65 jaar Gem. Lft 43 jaar 95% man >10 sigaretten/dag	Cytisine (n=67) (support bij start en in week 1, 2, 4 en 12)	Placebo (n=65) (support bij start en in week 1, 2, 4 en 12)	Gestopt met roken na 24 en 48 weken Kwaliteit van leven Bijwerkingen
Courtney, 2021, Australië, industrie geen rol, maar auteurs ontvingen wel honorarium.	18 jaar en ouder Gem. lft 43 jaar 49% man >15 sigaretten/dag	Cytisine (n=725) (support bij start en in maand 4 en 7)	Varenicline (n=727) (support bij start en in maand 4 en 7)	Gestopt met roken na 6 maanden Bijwerkingen

Bijlage 8 Risk of bias-tabellen

Uitgangsvraag:

Is de e-sigaret aan te bevelen ter ondersteuning bij het stoppen met roken bij personen die gemotiveerd zijn om te stoppen met roken? > Voor risk of bias-tabellen van deze uitgangsvraag: zie betreffende Cochrane-review.

Uitgangsvraag:

Is cytisinicline aan te bevelen ter ondersteuning bij het stoppen met roken?

	Random sequence generation	Allocation concealment	Blinding of participants and personnel	Blinding of outcome assessment	Incomplete outcome data	Selective reporting	Other sources of bias
Scharfenberg 1971	?	?	?	?	?	?	?
Vinnikov 2008	+	+	+	+	?	+	?
West 2011	+	+	+	+	+	+	+/?
Phusahat 2022	+	+	+	+	-	+	+
Courtney 2021	+	+	-	+	+	+	+/?

Uitgangsvraag

Welke behandeling met nicotinevervangende middelen (NVM) is veilig aan te bevelen ter ondersteuning bij het stoppen met roken bij zwangeren?

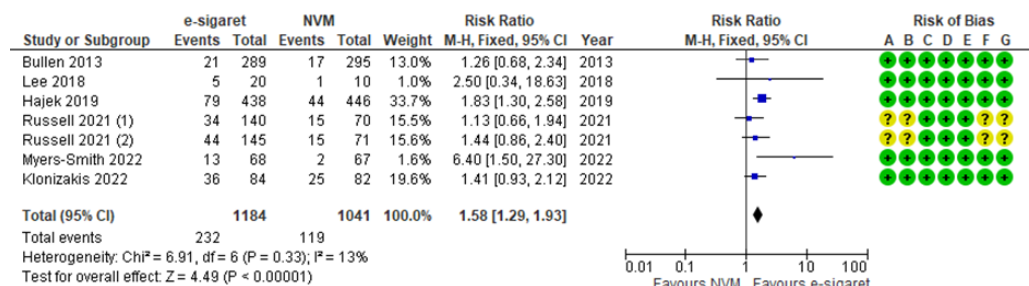
RCT	Overall Rob
Berlin 2014	Laag
Coleman2012	Laag
Kapur 2001	Laag
Oncken 2008	Laag
Oncken 2019	Laag
Wisborg 2000	Laag

Bijlage 9 Forest plots

Uitgangsvraag:

Is de e-sigaret aan te bevelen ter ondersteuning bij het stoppen met roken bij personen die gemotiveerd zijn om te stoppen met roken?

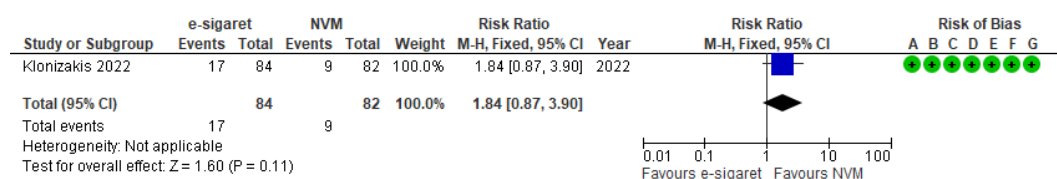
Cochrane Hartmann plus Klonizakis 'gestopt met roken na 6 maanden' (e-sigaret vs NVM)

Risk of bias legend

- (A) Random sequence generation (selection bias)
- (B) Allocation concealment (selection bias)
- (C) Blinding of participants and personnel (performance bias)
- (D) Blinding of outcome assessment (detection bias)
- (E) Incomplete outcome data (attrition bias)
- (F) Selective reporting (reporting bias)
- (G) Other bias

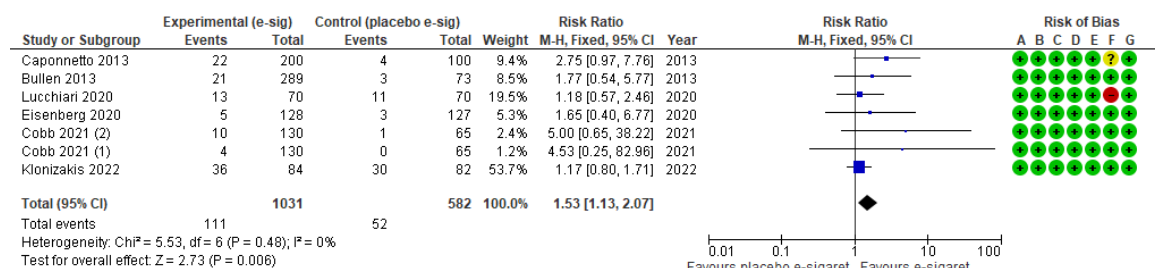
Klonizakis Kwaliteit van leven (EQ-5D-5L) – aantal personen met 'probleem' op een subschaal van vragenlijst (mobiliteit, zelf-zorg, gebruikelijke activiteiten, pijn, angst/ depressie) (lager aantal is dus beter). (e-sigaret vs NVM)

Risk of bias legend

- (A) Random sequence generation (selection bias)
- (B) Allocation concealment (selection bias)
- (C) Blinding of participants and personnel (performance bias)
- (D) Blinding of outcome assessment (detection bias)
- (E) Incomplete outcome data (attrition bias)
- (F) Selective reporting (reporting bias)
- (G) Other bias

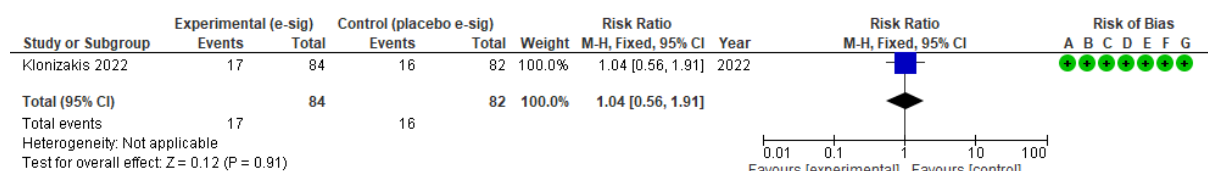
Cochrane Hartmann plus Klonizakis ‘gestopt met roken na 6 maanden’ (e-sigaret met nicotine vs e-sigaret zonder nicotine)

Risk of bias legend

- (A) Random sequence generation (selection bias)
- (B) Allocation concealment (selection bias)
- (C) Blinding of participants and personnel (performance bias)
- (D) Blinding of outcome assessment (detection bias)
- (E) Incomplete outcome data (attrition bias)
- (F) Selective reporting (reporting bias)
- (G) Other bias

Klonizakis Kwaliteit van leven (EQ-5D-5L) – aantal personen met ‘probleem’ op een subschaal van vragenlijst (mobiliteit, zelf-zorg, gebruikelijke activiteiten, pijn, angst/ depressie) (lager aantal is dus beter). (e-sigaret met nicotine vs e-sigaret zonder nicotine)

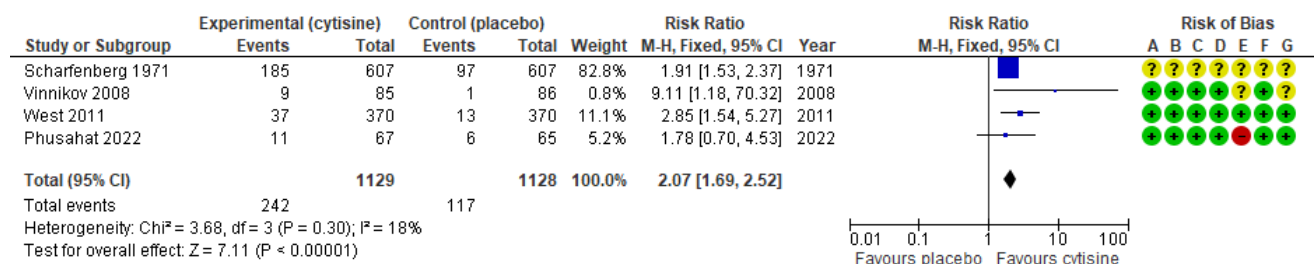

Risk of bias legend

- (A) Random sequence generation (selection bias)
- (B) Allocation concealment (selection bias)
- (C) Blinding of participants and personnel (performance bias)
- (D) Blinding of outcome assessment (detection bias)
- (E) Incomplete outcome data (attrition bias)
- (F) Selective reporting (reporting bias)
- (G) Other bias

Uitgangsvraag: Is cytisinicline aan te bevelen ter ondersteuning bij het stoppen met roken?

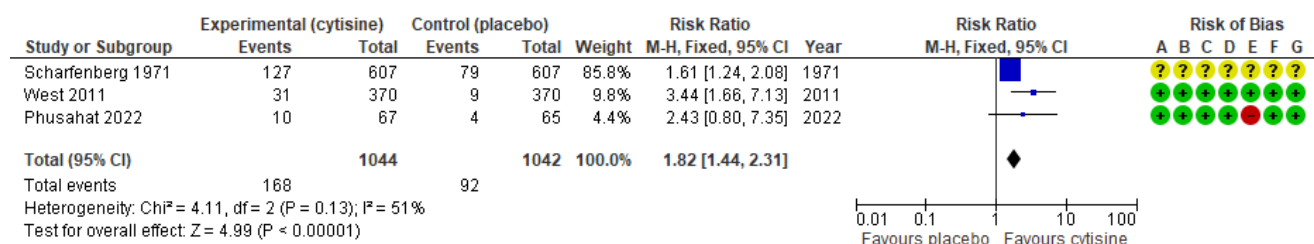
Gestopt met roken na 6 maanden

Risk of bias legend

- (A) Random sequence generation (selection bias)
- (B) Allocation concealment (selection bias)
- (C) Blinding of participants and personnel (performance bias)
- (D) Blinding of outcome assessment (detection bias)
- (E) Incomplete outcome data (attrition bias)
- (F) Selective reporting (reporting bias)
- (G) Other bias

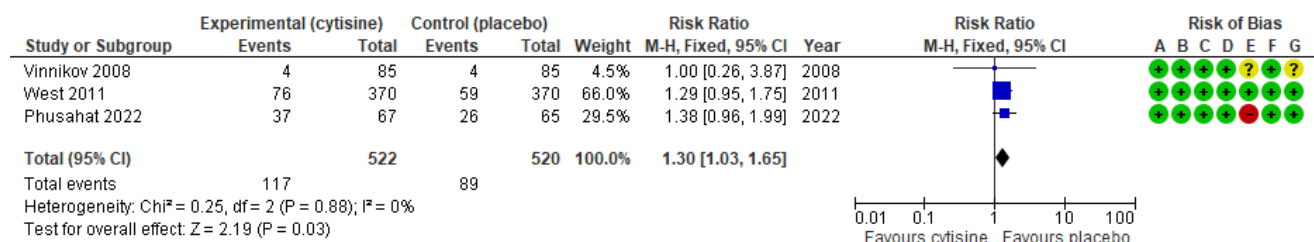
Gestopt met roken na 1-2 jaar

Risk of bias legend

- (A) Random sequence generation (selection bias)
- (B) Allocation concealment (selection bias)
- (C) Blinding of participants and personnel (performance bias)
- (D) Blinding of outcome assessment (detection bias)
- (E) Incomplete outcome data (attrition bias)
- (F) Selective reporting (reporting bias)
- (G) Other bias

Bijwerkingen (alle) – (geen verschil in ‘Severe Adverse Events’ tussen groepen – data niet gepresenteerd)

Risk of bias legend

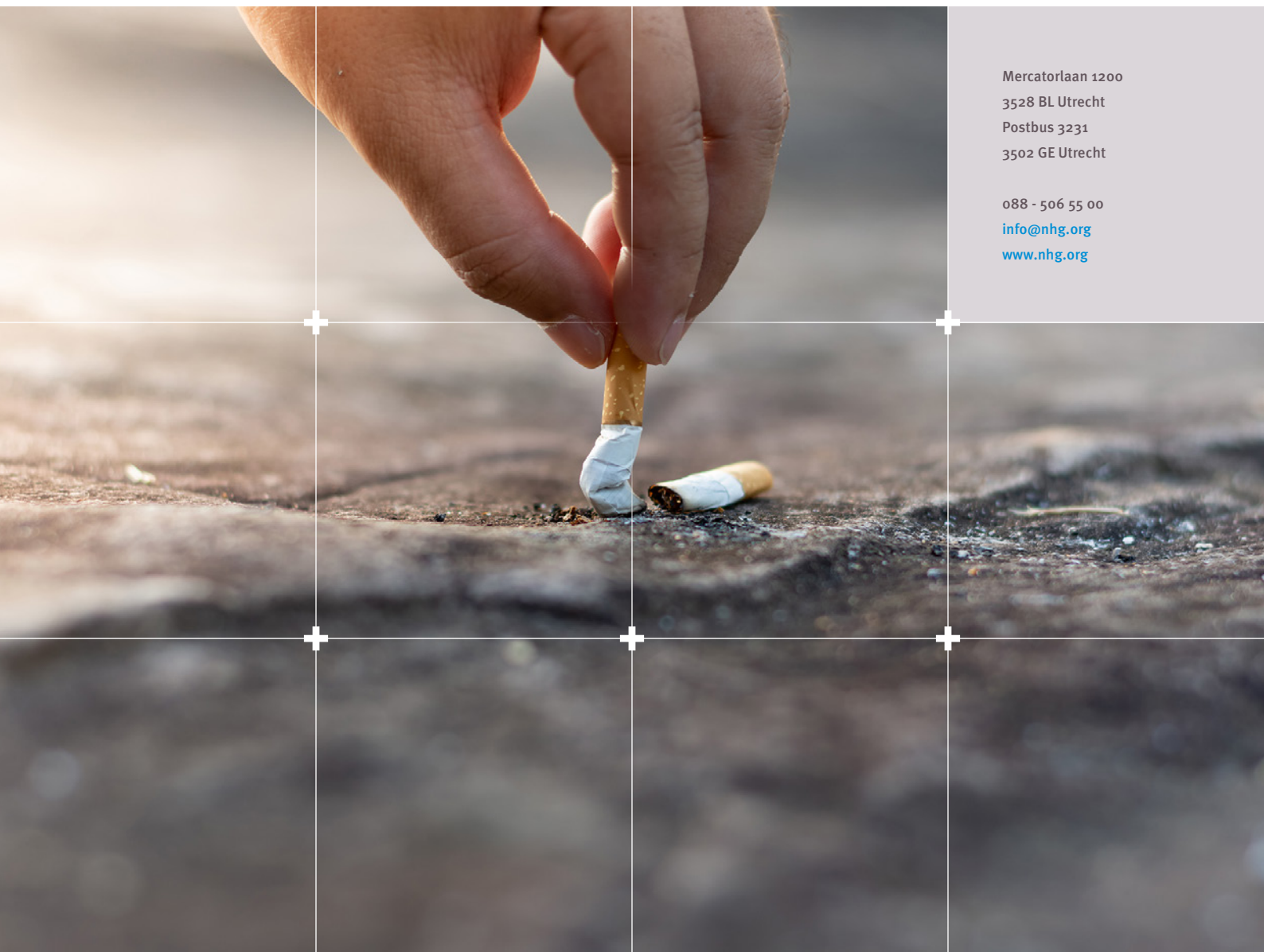
- (A) Random sequence generation (selection bias)
- (B) Allocation concealment (selection bias)
- (C) Blinding of participants and personnel (performance bias)
- (D) Blinding of outcome assessment (detection bias)
- (E) Incomplete outcome data (attrition bias)
- (F) Selective reporting (reporting bias)
- (G) Other bias

Overige uitgangsvragen

Voor de uitwerking behorend bij de andere uitgangsvragen (e-health, kort stopadvies, kortdurende gedragsmatige interventie, minderen als opmaat tot stoppen & stoppen met de e-sigaret) zie de bijlagen bij de MDR Tabaks- en nicotineverslaving (2024).

Totstandkoming en methoden

NHG-Behandelrichtlijn Stoppen met roken

Mercatorlaan 1200
3528 BL Utrecht
Postbus 3231
3502 GE Utrecht

088 - 506 55 00
info@nhg.org
www.nhg.org